

*PEDAGÓGIAI
PROGRAM*

SZAVAI ÓVODA

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Tartalomjegyzék

1. Bevezető
2. Óvodánk
 - 2.1. Jövőképünk
 - 2.2. Gyermekkép
 - 2.3. Pedagóguskép
3. Az óvodai nevelés
4. Óvodai nevelésünk irányelvei
 - 4.1. Az egészséges életmód kialakítása
 - 4.2. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
 - 4.3. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés megvalósítása
5. Az óvodai élet megszervezése
 - 5.1. Személyi feltételek
 - 5.2. Tárgyi feltételek
6. Fejlesztő program az óvodában – IPR
7. A szokásrendszer kialakítása
 - 7.1. Heti rend
 - 7.2. Napirend
8. Hagyományápolás
9. Az óvoda kapcsolatai
 - 9.1. A család
 - 9.2. Az iskola
 - 9.3. Egészségügyi intézmények (óvodaorvos, védőnő)
 - 9.4. Szakszolgálatok
 - 9.5. Szavai Körzeti Óvodai Társulás
10. Gyermekvédelem az óvodában
11. Az óvodai élet tevékenységformái
 - 11.1. Játék
 - 11.2. Verselés, mesélés
 - 11.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 - 11.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka – kreatív, alkotó tevékenységek
 - 11.5. Mozgás
 - 11.6. Külső világ tevékeny megismerése
 - 11.7. Munka jellegű tevékenységek
 - 11.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás
12. A nevelést segítő funkcionális eszközök
13. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére
14. Legitimációs záradék
 - 14.1. A nevelőtestület jóváhagyásának jegyzőkönyve
 - 14.2. A szülői szervezet véleményezésének jegyzőkönyve
 - 14.3. A fenntartó jóváhagyásának jegyzőkönyve

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

1. Bevezető

Az óvoda adatai:

Az óvoda neve: Szavai Óvoda

Az óvoda címe: 7813, Szava, Kossuth Lajos utca 41.

Az óvoda telefonszáma: 36-72-430-001

Az óvoda fenntartója: Szavai Körzeti Óvodai Társulás

Óvodánk 1991. óta működik Szaván. 2008. szeptember óta a Szalántai iskola tagintézményeként, majd 2009. 09. 01. óta a pécsi kistérségi óvoda és általános iskola tagintézményeként. 2013. 08. 01. óta ismét önálló intézmény lettünk, a szavai önkormányzat a garéi és a babarcszőlői önkormányzattal közösen társulást alakított. Kezdetektől egy óvodai csoporttal működött az óvoda, a 2017 – 2018 –as nevelési évtől két csoporttal működünk, amelyekben négy óvodapedagógus és két dajka foglalkozik a gyerekekkel.

Településünk kis lélekszámú falu, kevés munkalehetőséggel. A helyi munkahelyeket általában vidékiek töltik be, a megfelelő végzettségű emberek hiányában. Ha valaki el tud helyezkedni, nap, mint nap ingázásra kényszerül, kevesebb időt töltve így a családjával, a gyermekeivel. Azon családokban, ahol egyik szülő sem dolgozik, a szülők iskolázottsága alacsony, fokozottan hátrányos a gyermekek helyzete. Óvodánkban így elég *nagy arányban van hátrányos helyzetű*, illetve *halmozottan hátrányos helyzetű gyermek*. Ezen családok életszínvonala igen alacsony, gyakran segélyekből, különböző szociális ellátásokból, közfoglalkoztatásból élnek. Így gyermekeiket nehezen tudják nevelni, a megfelelő körülményeket biztosítani számukra. A gyermekek harmonikus személyiségfejlődéséhez szükséges feltételek hiányoznak, ingerszegény környezet veszi őket körül. Ebből adódóan fokozottan kell alkalmazni az óvodában az egyéni fejlesztést, a differenciált bánásmódot.

A kistelepülési óvodának azonban előnyei is vannak.

A település méreteiből adódóan mindenki ismer mindenkit, az emberek napi kapcsolatban állnak egymással. A gyermekek ebbe születnek, már kiskoruktól ismerik a leendő óvó nénit. Az első napon ismerősökkel találkoznak az óvodában, hiszen ott van már a csoportban a testvére, a kis szomszédja, játszópajtása, megkönnyítve számára az édesanyától való elszakadást, az új környezet, szokások elfogadását.

Ez a családi légkör annyira természetes, olyan erősen van jelen a mindennapjainkban, hogyha egy kívülálló belép az óvodába, ez rögtön megragadja. Mivel az óvónők a civil életükből is ismerik a gyermekek családját, életkörülményeit, ismerik azok problémáit, nehézségeit is. Ez segíti, mind a prevenció, mind a fejlesztési feladatok megvalósítását.

Az óvoda kulturális szerepkört is betölt a település életében. Rajtunk kívül egyedül a könyvtár nyújt művelődési lehetőséget, amely az utóbbi években látványosan fejlődött. Egyben teleházként is működik, segítve a helyiek felzárkóztatását a rohamosan fejlődő külvilághoz. Gyakran szoros együttműködés van a két intézmény között. A gyerekekkel rendszeresen látogatjuk a könyvtárt, az óvodai ünnepélyek

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

megrendezésében, a falu programjainak szervezésében szorosan együttműködünk, fontosnak érezzük, feladatunknak tekintjük a hagyományok ápolását, a hagyomány „teremtést”, új szokások, események bevezetésével.

Az óvodai ünnepélyek nyíltak a falu lakossága számára, a szervezésbe bevonjuk a szülőket is, szívesen fogadjuk a kívülálló támogatókat is. Így segítve az összefogást, a közösségi élet erősítését.

2. Óvodánk

Óvodánk szakmailag önálló intézményként működik, részben önálló gazdálkodással, a családi nevelés kiegészítőjeként. A gyermekeket 3-7 éves (8 éves) kor között fogadjuk, az iskolába lépésig.

Az óvodánk funkciói:

- óvó-védő;
- szociális;
- nevelő-személyiségfejlesztő.

Mivel az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége a játék és a mozgás, erre alapozva építjük fel a pedagógiai tevékenységünk rendszerét, amely segíti:

- a gyermeki személyiség fejlődését és biztosítja a nevelés optimális feltételeit,
- a környezettudatos magatartás kialakítását,
- azon személyiségvonások kialakulását, amely lehetővé teszi a gyermek számára az iskolai környezetbe történő beilleszkedését.

A „Differenciált nevelés heterogén óvodai csoportban” programmal a nyitott-családbarát óvoda kialakítása a cél. Olyan együttműködés valósul meg, amelyben mindenki megtalálja személyiségének, fejlettségi szintjének megfelelő helyet. A kiegyensúlyozott, oldott, családi légkör megteremtése segíti, támogatja a gyermek mindennapi élethelyzetekben való fejlődését.

Az óvodai nevelésünk célja:

- elősegítjük a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését (gyermekeink többsége hátrányos helyzetű, illetőleg halmozottan hátrányos helyzetű),
- a gyermeki személyiség kibontakoztatását,
- figyelembe vesszük az egyéni és életkori sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet a nevelőmunkánk megvalósítása során, szeretetteljes, gyermekközpontú, a máságot elfogadó légkör kialakításával,
- környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás magalapozása, mély természet szeretetre nevelés,
- Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve, speciális, egyénre szabott nevelési feladatok

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi fejlettség kialakítása, az iskolai tanulási zavarok megelőzése, a játékos és a mozgásos tevékenységeken keresztül.
- segítség nyújtás az önismeret kialakításához valamennyi gyermeket nevelő felnőtt részére, általános tanácsok a tudatos nevelés kialakításához. Feladatok részletezése az egészséges személyiség fejlesztés érdekében.

Az óvodai nevelés minden területén, az óvodai élet megszervezésében szem előtt tartjuk a gyermek személyiségét.

Természetessé válik a nyitottság a másság iránt. Kialakulnak olyan érzelmi értékek, mint barátság, vonzalom, kedvesség, amelyek a feltétel nélküli szeretet adásához szükségesek

Létrejön a gyermekek közt az empátia, a segítő és együttműködő készség. A családi légkör hatására nyitottabbakká válnak, fejlődik önbizalmuk, bátrabban megfogalmazzák gondolataikat, ezáltal fejlődik kommunikációjuk

Az óvodai nevelésünk alapelvei:

- a gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,
- a nevelésünk lehetővé teszi a gyermeki személyiség fejlődését, az egyéni képességek és készségek kibontakoztatását,
- pedagógiai intézkedéseink a gyermeki személyiséghez igazodnak,
- a vegyes életkorú csoport szervezéséből adódóan, differenciált bánásmódot valósítunk meg,
- a nevelő-személyiségfejlesztő funkció változatos mozgásos tevékenységeken keresztül, valamint a tudatosan irányított játék során valósul meg,
- a megismerő tevékenységekben fontos szerepet kapnak a manipuláció, a megfigyelés, a tapasztalás.

Az óvodaképiünk kialakításánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- Olyan tevékenységeket kínálunk a gyermeknek, amely a szabad játék által sokszínű lehetőséget nyújt számára az ismeretszerzés, a képességek, készségek alakítása, fejlesztése során,
- Minden gyermek számára biztosítjuk a lehetőséget, hogy tartozzon bármely nemzeti, etnikai kisebbséghez, nyelvi nevelése biztosított legyen,
- A kisebbség nyelvének és kultúrájának megismerése és elsajátítása, kulturális hagyományok átörökítése és fejlesztése.
- Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő (migráns) gyerekek számára, az önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését,
- Az óvoda a családi nevelés kiegészítőjeként szorosan együttműködik a családdal,
- A nevelőmunka megszervezésénél figyelembe vesszük a helyi sajátosságokat, kiemelten a hagyományok ápolását, őrzését.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Az óvodai nevelés megvalósítása családi légkörben történik, a gyermekek egyéni mozgásigényének kielégítésére törekszünk a szabadban és a csoportszobában egyaránt. Ezt az igényt spontán és szervezett tevékenységekben elégítjük ki- lehetőség szerint minél többször a szabadban-, s arra törekszünk, hogy ez belső igényévé váljon a gyermeknek.
- Fontos, hogy az egészségnevelés szempontjából hátrányokkal küzdő gyermekeknél kiküszöböljük a lemaradást a fokozott gondozási feladatok által.
- Törekednünk kell a gyermekek társas viszonyának kialakításában egymás elfogadtatására, magatartásuk alakítására, a társas viszonyok formálására.
- A gyermeki tevékenységekben rejlő tanulási lehetőségek kihasználása:
 - a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése által;
 - az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és az alkotó vágy) fejlesztése által;
 - az értelmi fejlesztést (az adott életkori sajátosságokat figyelembe véve) a mozgásfejlesztésre alapozzuk, és azon keresztül realizáljuk.

2.1. Jövőképünk

Óvodánk valamennyi dolgozója elkötelezett a hivatásában. Közös célunk, hogy óvodánkat úgy tudjuk megőrizni és fenntartani, hogy minden partnerünk, de elsősorban a gyermekek mindenképp felett álló érdekeit szolgáljuk munkánkkal. Kiemelten fontos számunkra, hogy óvodánk szakmailag folyamatosan tudjon fejlődni, megújulni. Így keressük az olyan innovációs lehetőségeket, amelyek illeszkednek óvodánk helyzetéhez, adottságaihoz.

2.2. Gyermekkép

*„Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulnak megbélyegzettnek lenni.
Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,
Megtanulnak veszekedni.*

*Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,
Megtanulnak szégyenlősnek lenni.
Ha a gyerekek megszegyenítve élnek,
Megtanulják bűnösnek érezni magukat.*

*Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bízni.*

Ha a gyerekek dicsérve élnek,

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

*Megtanulják megbecsülni magukat.
Ha a gyerekek méltányosságban élnek,
Megtanulják az igazságosságot.*

*Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hittel élni.
Ha a gyerekek megerősítően élnek,
Megtanulják szeretni magukat.*

*Ha a gyerekek elfogadva és szeretetben élnek,
Megtanulják megtalálni a szeretetet a világban."*

(Dorothy Law Holte: Egy élet a kezében)

Ez az idézet jól megfogalmazza azokat a pedagógiai nézeteket és értékeket, amelyeket követni próbálunk:

Minden gyermek (ember) egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény, akit szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illet meg.

A gyerekeket úgy fogadjuk el és szeretjük, ahogy vannak. A nevelés és fejlesztés folyamán nem megváltoztatni, hanem csiszolni szeretnénk őket, ahogyan azt a gyémánttal is tesszük. Az eredmény pedig egy csillogó drágakő, amelynek fénye beragyogja az életünket.

- Az óvodai nevelést a gyermek személyisége határozza meg. Hiszen olyan fejlődő személyiségről van szó, amelyet a genetikai adottságok, az érzés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen alakítanak. Ebben jelentős szerepe van a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek (óvoda és család).
- Az óvodai nevelésnek, gyermek központúnak kell lennie, így biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.
Az inkluzív pedagógia a számunkra azt jelenti, hogy a többségtől bármiben eltérő gyermeket elfogadjuk és a többi gyermekkel együtt neveljük, befogadjuk. Pedagógiai törekvéseink célja, hogy hozzásegítsük őket korunk és társadalmunk kultúrájában való tájékozódáshoz és ezen keresztül a társadalmi beilleszkedéshez.
Nevelésünk, fejlesztésünk során figyelembe vesszük egyéni igényeiket, eltérő fejlődési ütemüket.
- Az óvodai nevelés során tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését.
- Elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos társadalmi előítéletek lebontását.

2.3. Pedagóguskép

Óvodapedagógusként tudatos önképzés során arra törekszünk, hogy képesek legyünk önállóan végrehajtani a projektek fázisainak megfelelő tevékenységeket, különböző fajtájú projekteket tervezni, szervezni, adott témaköröket komplexen

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

feldolgozni. Konkrétumokra, apró részletekre koncentrálni, a megfigyelési folyamatokban pontosan emlékezni tényekre. A gyermekek fejlesztési folyamatában jellemző legyen a realitás, s a helyzetek gyakorlati hasznának felismerése.

Pedagógusokra jellemző attitűdök:

- Fontosnak tartjuk a szaktudást, a szakmai képességek folyamatos fejlesztését, a kreativitást, a szervezőkészséget, együttműködésre készséget és a pedagógiai intelligenciát.
- A befogadó gyakorlat megvalósításához elengedhetetlennek tartjuk az empátiát, elfogadást.
- Folyamatosan erősítjük a pedagógiai munkához szükséges olyan személyiségjegyeket, mint a felelősség, döntésképesség, önelemzés képessége.
- Óvodai nevelésünk eredményességének alapja az óvodapedagógusok és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt modell értékű kommunikációja és bánásmódja.

3. Az óvodai nevelés

A NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA		
Testi nevelés		
<i>Hogyan?</i>	<i>Miért?</i>	<i>Mit várunk óvodáskor végére?</i>
Gondozási tevékenységekkel, folyamatos odafigyeléssel.	A gyermekek komfortérzetének biztosításáért.	A gyermek belső igényévé válik a tiszta, rendezett, kulturált megjelenés. Önállóan öltözködik az időjárásnak megfelelően, testi szükségleteit segítség nélkül tudja kielégíteni.
Balesetmentes, egészséges környezet megteremtésével.	A gyermeki tevékenységek zavartalan megvalósulása érdekében.	Odafigyel a környezetére, tevékenységeit körültekintően végzi, a veszélyforrások kiküszöbölésével (helyes olló használat, gyalogos, kerékpáros közlekedés, stb.).
A mozgás megszerettetésével, összerendezésével.	A mozgásigény kielégítésével és fejlesztésével a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodunk, amely feltétele a kiegyensúlyozott személyiség fejlődésnek.	A gyermeket mind a nagymozgásai, mind a finommotorikus mozgások alkalmassá teszik az iskolai életre.
Mozgásos tevékenységek	Az egészséges életvitel	A gyermek elfogadja és

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

szervezésével a szabadban.	elősegítéséért.	igényli az egészséges életvitelhez szükséges tevékenységeket (rendszeres mozgás, szabad levegőn tartózkodás).
Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztésével.	Az állóképesség fejlesztése érdekében.	A gyermek kitartó, képes küzdeni, nem hátrál meg a nehézségektől.
Érzelmi nevelés		
Hogyan?	Miért?	Mit várunk óvodáskor végére?
Olyan óvodai légkör megteremtésével, amelyben szabadon kifejezhetőek az érzelmek, amely élményekhez juttatja a gyermekeket.	A kapcsolatok pozitív alakulása érdekében (gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt, felnőtt-felnőtt).	Képes a kapcsolatteremtésre, túri és kezelni tudja korának megfelelően a konfliktusokat. Kapcsolataiban kezdeményező.
A szocializáció fejlesztésével, a baráti kapcsolatok alakításával, támogatásával.	Elősegítsük az én-tudat kialakulását, a másság elfogadását, kielégítjük a gyermek társas szükségleteit.	Én-képe, én-tudata kialakult, tisztában van a családban, a csoportban elfoglalt helyével. Elfogadja a másságot, nem a külsőségek alapján ítél.
Sok és sokféle mozgásos feladat végrehajtásával.	Az én-kontroll, a figyelemkoncentráció, a kitartás fejlődéséért.	Képes mozgását, viselkedését kontrollálni, tevékenységeiben kitartó, figyelmét képes a feladatra összpontosítani.
Helyes beszéd modellel, mindennapos meséléssel.	A gyermeki beszéd fejlődéséért, a belső képalkotás kialakítása érdekében.	Képes érzelmeit kifejezni, fantáziája élénk, képalkotása fejlett.
Értelmi nevelés		
Hogyan?	Miért?	Mit várunk óvodáskor végére?
Mozgásos játékok tevékenységek biztosításával.	A gyermek vizuális memóriájának, a térészlelésnek és a harmonikus mozgásnak a fejlesztéséért.	Mozgása harmonikus, térészlelése kialakult, jól tájékozódik a térben.
A játékot és a mesehallgatást használjuk	Hatékonyabbá tehetjük az anyanyelvi fejlesztést, a	Beszéd és kifejező készsége a gyermek

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

fel a képességfejlesztésben.	tapasztalatszerzést, a természeti és társadalmi környezet megismerését.	korának megfelelő, mondanivalóját összerendezetten, nyelvtanilag helyesen fejezi ki. Szókincsük gazdag.
Rendszerezük és célirányosan fejlesztjük a gyermekek ismereteit, spontán szerzett tapasztalatait.	Az észlelés, a figyelem összpontosítás, a reprodukív emlékezet, a problémamegoldó kreatív gondolkodás fejlődéséért.	Tájékozottak a természeti és társadalmi környezetben, figyelmük, emlékezetük, gondolkodásuk alkalmassá teszi őket az iskolai életmódra.

4. Óvodai nevelésünk irányelvei

4.1. Az egészséges életmód kialakítása

Célunk, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése, az egészséges környezet biztosítása.

Az óvodában az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés, a pihenés és az alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

Az utánzáson alapuló tanulás nyomán könnyebben elsajátítják a közösségi szabályokat, szokásokat, hamarabb önállóvá válnak. Megismerik az egészséges életmód értékeit, felértékelődik az egészség értéke, megóvása:

A helyes életritmus:

- Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele, ezért a gondozás központi kérdése. A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei.
- A gyerekek óvodában eltöltött idejét tudatosan és élettani szükségleteik figyelembevételével tervezzük meg.

Táplálkozás:

- A gyermekek az óvodában háromszori étkezésben részesülnek.
- A tízórai és az uzsonna folyamatosan, az ebéd egyszerre, egy időpontban történik. Az étkezés előtti várakozási időt a lehető legrövidebbre csökkennjük.
- Az étkezés derűs hangulatban történik, halkan beszélgethetnek a gyermekek. Az evést nem erőltetjük, de türelmes kínálással, a többi gyermek jó példáját felelgetve megpróbáljuk a húzódozót rávenni, hogy megkóstolja az ételeket.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Fontosnak tartjuk a kulturált étkezési szokások kialakítását (esztétikus terítés, önálló étkezési szokások, helyes evőeszköz használat kialakítása, szalvéta használata).
- Odafigyelünk a gyerekek folyadék szükségletének kielégítésére.

Testápolás:

- A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja.
- A testápolási műveletek az óvónő és a gyerekek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is segítik.
- Az óvónő készítse a gyermekeket szükségleteinek, kívánságainak jelzésére, szóbeli kifejezésére.
- Minél fiatalabbak, annál több segítséget igényelnek és közben elsajátítják a műveletek technikáját (helyes kézmosás, WC használat).
- A bőr és haj ápolása elsősorban a gyerekek rendszeres és megfelelő tisztálkodását jelenti.
- A fogmosás korábban szokássá válik, ha az óvodában is rendszeresen gyakorolják.
- A helyes orrfújás és zsebkendőhasználat megtanítása is célunk.
- A szokásrend tegye lehetővé, hogy a gyerekek bármikor kimehessenek WC-re és szükségleteiket nyugodt körülmények között végezhessék el.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek miatt kiemelten kezeljük a helyes higiéniai szokások kialakítását, amelyeknek elsajátítását a fokozatosság jellemzi.

Öltözködés:

- Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát.
- A gyerekek öltözéke célszerű, önállóságukkal és az óvodai étellel összhangban legyen (pl.: gumis derekú nadrág).
- Ajánlatos a többrétegű öltözködés.
- A csoportban ne viseljenek tartósan sarok nélküli papucsot vagy cipőt, mert ez lúdtalpat idézhet elő.

Mozgás:

- **Célunk** a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének erősítése, a motoros képességek fejlesztése.
- A gyerekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a mozgásos tevékenységek és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják, amelyeket részben a gyermekek szabadon választanak, részben a nevelő kezdeményezi, szervezi.
- *Törekszünk arra, hogy a mindennapok során a gyerekek minél több tevékenységet a szabadban végezhessenek.*

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- A gyerekek az udvaron annyit mozogjanak, amennyire egyénileg szükségük van.
- A jól megszervezett séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül, együttes élményt is jelentenek a csoport számára. A megtett út hossza, időtartama igazodjék a gyerekek életkorához, a csoport életkori összetételéhez.

Edzés:

- Az egészség megőrzéshez fontos, hogy a gyerekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz.
- A szabadban való rendszeres mozgás növeli az ellenálló képességet.
- *Élettanilag fontos hatása van a levegőztetésnek és pihenésnek, különösen azoknál a gyerekeknél, akik komfort nélküli, nedves, dohos lakásokban élnek, saját szoba, hálóhely nélkül.*

Pihenés, alvás:

- Az óvónő a pihenés, alvás alatti nyugalmat tartsa fenn.
- A nyugalom, a kellemes közérzet a nehezen elalvó gyermekre is kedvező hatással van, pihenésüket segítheti az is, ha maguk mellé vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat.
- A nyugodt pihenés egyik feltétele a zavaró külső és belső ingerek megszüntetése.
- Az elalvás előtti halk dúdolás, zene, rövid mese, nyugtató hatású lehet.

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, azaz az önkiszolgálás kezdetben komoly feladatot jelent a gyermeknek. Ennek keretében végzett tevékenységek a gyakorlás következtében válnak szokássá. Az önkiszolgálás tehát magában foglalja a gyermek mindennapi szükségleteinek önálló kielégítését is.

Az egészséges életmód szokásainak kialakítása:

Az egészséges életmód kialakításában a meggyőzés módszere kiemelkedő. A meggyőzés eszközei:

- példaadás,
- minták bemutatása,
- beszélgetés,
- magyarázat,
- tapasztalás.

Ezek közül óvodáskorban a példaadásnak, a példamutatásnak és tapasztalásnak van igazán jelentősége.

Az óvodában kialakítandó szokásokhoz tartozik a test tisztán tartása, a WC használata, az étkezéssel kapcsolatos szokások.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

A betegségek megelőzése és az egészség korrekciója:

- A napközben megbetegedett gyereket állandó felügyelet mellett különítjük el a többiektől, minél előbb értesítjük szüleit, ha szükséges orvost hívunk.
- A csoportban a fertőző betegségek gyors terjedése szellőztetéssel, megfelelő fűtéssel, párologtatással, szabadban folyó tevékenységekkel, mindennapos mozgással, helyes öltözködéssel, higiénikus eszközkezeléssel megelőzhető.
- Fokozottan ügyeljünk a helyes testtartásra, lúdtalp, kezesség kérdésére, beszédhibákra.
- Az egészséges életmódra nevelés a gyermek testi épségének védelmét és a baleset megelőzését is magában foglalja. A személyi és tárgyi feltételek biztosításán túl, önmaguk és társaik testi épségének megóvására, a környezet védelmére neveljük a gyermekeket.
- Betegségek, rendellenességek prevenciója és korrekciója, szükség esetén szakemberek közreműködésével.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA		
<i>Hogyan?</i>	<i>Miért?</i>	<i>Mit várunk óvodáskor végére?</i>
Megteremtjük és fenntartjuk az esztétikus, egészséges és biztonságos környezetet a gyermek külső és belső életterében egyaránt.	Kialakuljon a helyes életritmus és a gyermekek életkorának megfelelő szokásrendszer.	Kialakul a gyermekek életritmusa, helyes szokásrendszerük, amely alkalmassá teszi őket az iskolai életforma elfogadására.
A kulturált étkezés szokásaira neveljük a gyermekeket (helyes testtartás, esztétikus terítés, az evőeszközök, szalvéta önálló, rendeltetésszerű használata).	Helyes táplálkozási szokások alakuljanak ki.	Étkezéskor önállóak, képesek helyesen megítélni a merített étel mennyiségét, azt kulturáltan elfogyasztani, ügyelve a környezet rendjére.
Az egészséges, korszerű táplálkozási szokások megalapozása (folyadékigény kielégítése, ismeretlen étel elfogadtatása, zöldségek, gyümölcsök rendszeres fogyasztása).	Az egészséges táplálkozás legyen természetes a gyermekek számára.	Szívesen fogyasztanak zöldséget, gyümölcsöt. Tisztában vannak az egészséges és egészségtelen ételek fogalmával.
A délutáni pihenés biztosítása (nyugodt légkör, egyéni	A megfelelő mennyiségű és minőségű pihenés elengedhetetlen feltétele	A gyermek kiegyensúlyozott, egészséges, korának

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

alvásigények figyelembe vétele).	a gyermek egészséges fejlődésének.	megfelelően fejlődik.
Folyamatos testedzés, minél több idő eltöltése a szabadban, a mindennapos mozgásos tevékenység és megfelelő szellőztetés biztosítása a csoportszobában.	A gyerekek testi fejlődésének és a mozgáskedv fenntartásának érdekében.	A gyermekek mozgásukban kitartóak, mozgásuk összerendezett, szívesen tartózkodnak a szabadban. Felismerik az időjárás és öltözködés összefüggéseit, annak megfelelően, önállóan öltöznek. Cipőjüket bekötik, személyes holmijukat rendben tartják.
A gyerekek testi fejlődését folyamatosan nyomon követjük a védőnő közreműködésével.	Prevenció a gyermekek egészségének védelme érdekében.	A gyerekek életkoruknak megfelelően fejlettek, jól terhelhetőek.
Törekszünk a helyes higiéniai szokások kialakítására (zsebkendő használata, kézmosás szükség szerint, szalvéta használata, WC használata).	A higiéniai szokások betartása, a tisztaság, váljon a gyermekek belső igényévé.	Önállóan és helyes technikával mosdanak, mosnak fogat, fésűlködnek, használják a WC-t, vigyáznak a környezet rendjére. A tisztaság belső igényévé válik.
A gyerekek számára balesetmentes környezet kialakítása, a szabályok megismertetése és elfogadtatása, betartatása (pl.: udvari játékeszközök használata), megfelelő eszközök biztosítása a tevékenységekhez.	A gyermekek testi épségének érdekében.	A gyerekek képesek felmérni az általuk használt eszközökkel kapcsolatosan a lehetséges veszélyforrásokat, képesek a veszélyhelyzetet elhárítani.

IPR az egészséges életmód kialakítása terén:

A HH és HHH gyermekek nem csak mentálisan és szociálisan maradnak el társaiktól, de gyakran a szomatikus fejlődés terén is. A nem megfelelő életritmus és szokások nem biztosítják kellőképpen az egészséges fejlődés feltételeit. Ki kell alakítanunk ezeknél a gyermekeknél is a helyes életritmust, egy rendszeres napirend megteremtésével. A folyamatosság, rendszeresség, a megfelelően megválasztott tevékenységek, a pihenés biztosítása állandóságot, stabilitást hoz a gyermek életébe, amely elősegíti az egészséges testi és lelki fejlődést egyaránt.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Megfelelő szokásokat törekszünk kialakítani a gyermekeknél: a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés és a pihenés terén. A szülőt igyekszünk bevonni a helyes napi rend kialakításába, s lehetőleg közelítsen egymáshoz az óvodai és az otthoni napirend.

A szokások alakításánál is fontos, hogy tisztában legyünk vele, mit hozott a gyermek otthonról. Segítjük abban, hogy a hiányos táplálkozási és egyéb szokásai miatt ne közösítse ki a többi gyermek (pl.: nem megfelelően használja az evőeszközöket, nem ismeri a mosdó, WC használatát, stb.). A tiszta, rendezett öltözéket mindig megdicsérvük (felhívva a figyelmet arra, hogy nem csak a divatos, új ruha lehet szép). Megismertetjük a gyermekeket az együttes mozgásos tevékenységek szabályaira (figyeljük egymásra, segítük egymást).

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- Partneri viszony kialakítása a szülői házzal, az egészség megőrzése érdekében.
- Tanácsadás a szülőknek a helyes életritmus, helyes napirend kialakításával kapcsolatosan.
- A család és az egészségügyi intézmények bevonása az egészséges életmódra nevelésbe (közös programok alkalmával).
- A gyermekekkel megismertetjük az evőeszközök, a mosdó, a WC helyes használatát.
- Megfelelő étkezési és higiénés szokásokat alakítunk ki.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése, a fejlődés dokumentálása.
- A kisgyermekkorak megfelelő egészségtudatos szokásrendszer kialakítása.

4.2. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés célja:

Olyan gyermekek nevelése, akik szabad önkifejezésre képesek, meg tudják fogalmazni élményeiket, tapasztalataikat, kialakul tanulási vágyuk és képességük, kreatív személyiséggé válnak.

Az anyanyelvi nevelés fejlesztési lehetőségei szélesednek a beszéltető környezet megteremtésével, a tevékenykedés és a szóbeliség összekapcsolásával

A beszélgetés, kommunikáció, amelyben a visszahúzó gyermek is képes kifejezni magát – hangulatjátékokban verbális módon elmondja, vagy nonverbális módon gesztusokkal, mimikával, mozgással fejezi ki érzelmeit, játssza el a mesét, illetve a vele történt eseményeket.

- *Az értelmi fejlődésben az érzékszervi-mozgásos megismerési szintről a fogalmi szintű megismeréshez vezetjük el a gyermekeket. Tesszük mindezt a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra épített változatos tevékenységek biztosításával, amelyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti, társadalmi környezetről.*
- A gyermekek életkori sajátosságához és érdeklődéséhez igazodó játékos gyakorlással fejlesztjük az érzékelést, működtetjük az értelmi erőket. A játék során a gyermekek aktívan szereznek élményszerű tapasztalatokat.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Folyamatosan tervezünk és készítünk kíváncsiságot felkeltő, felfedezésre, gondolkodásra serkentő fejlesztő eszközöket. Sokat beszélgetünk a gyerekekkel, bátorítjuk élményei, tapasztalatai elmondására. Kérdéseit soha nem hagyjuk megválaszolatlanul.
- Feladatunk olyan óvodai környezet kialakítása, amely lehetőséget teremt a játékra, a változatos tevékenységekre, megismerésre ösztönöz.
- Az otthonról hozott, illetve játékban szerzett tapasztalatait, ismereteit rendezzük.
- A cselekvéseket, tapasztalatszerzést beszéddel támogatjuk a szókincs bővítése, az elemi fogalmak megszilárdítása érdekében.
- *Az értelmi fejlődés csak a gyermek aktív közreműködésével képzelhető el, ám a megismerési folyamatban a cselekvés mellett a kommunikációnak is kiemelt szerepe van.*
- *Az anyanyelv a legfontosabb eszköze az emberek közti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatban áll: a beszéd, hangos gondolkodás, ezért ha az anyanyelvet ápoljuk, a gyermek anyanyelvét fejlesztjük, úgy a gondolkodása is fejlődik.*
- A gyermekek anyanyelvi nevelésére az óvodai élet valamennyi mozzanatában, tevékenységi formájában kiemelt hangsúlyt fektetünk.
- Fontos feladatunk az oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben a gyermek természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédkézsége fejlődik és fejleszthető.
- Felelősséggel érezzük, hogy beszédpéldánk hat a gyerekekre, szülőkre, munkatársakra egyaránt. Gondot fordítunk beszédünk hangszínére, erősségére, tempójára, a metakommunikatív kifejező eszközökre.
- Nyugodt, természetes helyzeteket teremtünk, ahol a gyermek nyíltan beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja. Sikerélményhez juttatjuk, amely beszédörömet vált ki. Rövid, pontos megfogalmazással segítjük a beszédértést.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek beszédértési, beszédtechnikai, kommunikációs és kifejezőképességének szintjét.
- Felzárkóztató és továbbfejlesztő céllal a napirendbe ágyazottan nyelvi játékokat tervezünk, melyek a beszédtechnikát, valamint a kommunikációs helyzeteket, kifejezőképességet gyakoroltatják.
- A programunk nyújtotta, sokoldalú tevékenykedési formák, lehetőségek gazdagítják a gyermekek szókincsét.
- A tevékenységek, étkezések, a társas érintkezések alkalmával az udvariasság szabályaira igyekszünk nevelni őket, ügyelve arra, hogy cselekedeteiket szóval is kövessék. Így a beszéd eléri gondolatközvetítő funkcióját, a gyermekek pedig e folyamat eredményeképpen öntevékenyen irányíthatják nyelvhasználatukat. Barkácsoláskor, bábok, mesedíszek készítésekor, népi játékaink, sportjátékok játszásokor, túrázások alkalmával gazdag lehetőség nyílik a szókincsbővítésre.
- A népi mondókák, népköltések, népmesék, népdalok, népi gyermekjátékok, dalos körjátékok kifejezései a nyelvhasználat minőségét fejlesztik (jelzők, hangulatfestő szavak, szókapcsolatok).
- A nagyobbaknál már nyelvi finomságokat, árnyalatokat felfedező játékokat is alkalmazunk (nyelvtörők, szólások, találós kérdések, népies, humoros kifejezések, rigmusos kitalálók, stb.).

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Beszédértésük, társas kommunikációjuk dinamikusabban fejlődjön
- Utánzásos tanulási lehetőségek által emlékeztük aktivizálódjon
- Segítséget nyújtunk a könyvvásárláshoz: életkori sajátosságoknak megfelelő témakörökről, a klasszikus és az igényes mai mesék kiválasztásához.
- Vegyes csoportunkban különböző fejlettségű gyermekek vannak együtt, ezért figyelembe vesszük fejlődésük jellemzőit, a köztük lévő életkori és egyéni különbségeket, az egyéni képességek kibontakoztatásának lehetőségeit.
- Gyermekek szókincse bővül a régies kifejezésekkel, a használati eszközök, tárgyak megnevezésével. A pozitív élmények hatására a gyermekek motiválhatósága nő, ismereteik bővülnek.

Néphagyományok tevékenységközpontú beépítése elősegíti és esélyt ad a gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatásának. A tehetség gondozása a teljes pedagógiai folyamatunk része. Esélyek biztosítására és a gyermekek iránti kitüntetett figyelemre nagy hangsúlyt fektetünk nevelő munkánk során. A tehetséggondozás is rendkívül sokrétű, így fejlesztése változatos programokat igényel, melynek kínálata biztosított óvodánkban.

A vegyes csoportban több együttes élmény átélésére van lehetőség, a kommunikációs helyzetek árnyaltabbak. Beszédük választékosabbá, szókincsük bővebbé válik.

Változatos motivációkkal, tevékenységi formák felajánlásával inspiráljuk a gyerekeket a tevékenység választására.

A spontán helyzetek kihasználása, váratlan szituációk lereagálása rugalmas tervezést kíván az óvoda pedagógustól. A gyerekek akkor válnak érdeklődővé a tanulási folyamatban, ha a tanulás meghagyja számukra a szabad választás érzését. Biztosítjuk számukra a cselekvő részvételt a tapasztalatok szerzésében.

<i>Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása</i>		
<i>Hogyan?</i>	<i>Miért?</i>	<i>Mit várunk óvodáskor végére?</i>
A természeti, emberi, társadalmi környezet iránti érdeklődés felkeltése és fenntartása.	Tanuljanak meg nyitott szemmel és füllel járni a világban, legyenek fogékonyak az új dolgokra, így készítve fel őket a holtig tartó tanulásra, amely a társadalom határozott igényévé vált.	Tiszteljék, becsüljék meg és óvják környezetüket és egymást. Legyenek tájékozottak és jártasak az őket körülvevő világban.
Olyan tevékenységeket tervezünk, amelyek tapasztalatszerzési lehetőségeket, élményeket biztosítanak a természeti és társadalmi környezetről.	A gyermek azokat a dolgokat, amelyeket élvezettel, játékos formában végez, beépíti a személyiségébe (ismeretek, szokások, stb.).	Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
A gyermek spontán	A gyermekek felmérése	Legyenek birtokában

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

szerzett ismereteit rendszerezzük, bővítjük, az értelmi képességeiket, a kreativitást fejlesztjük.	után az éves és egyéni fejlesztési tervek elkészítése, amely alapján a differenciált, egyéni fejlesztést megvalósítjuk.	olyan képességeknek és készségeknek, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolai tanulásra.
Az anyanyelv fejlesztése helyes mintaadással, a kommunikáció fejlesztése.	A kisgyermek nagyon sokat tanul utánzással. Számára a követendő minta elsősorban a szülő, másodsorban az óvónő. Az együttes tevékenység felerősíti az utánzások tanulás hatását.	Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető és elfogadható módon és stílusban képesek kifejezni.
Az anyanyelvi nevelés a mindennapokban egységes folyamatot alkot, beépülve az egyes tevékenységekbe.	A fejlesztési céloknak megfelelő játékok és tevékenységek szervezésével a gyermek beszéde és gondolkodása „észrevétlen” fejlődik.	Aktívan részt vesznek a felkínált tevékenységekben, feladatmegoldásaikban kreatívak, hibáikat képesek észrevenni és kijavítani.
A gyermek beszédállapotának folyamatos nyomon követése, fejlesztése, ha szükséges, a korrekcióba logopédus bevonása.	A helyes beszéddel és kommunikációval tudjuk megalapozni a gyermek további fejlődését (iskolába lépéskor nagyon fontos az olvasás és írás tanulásakor).	Érthetően, megfelelő tempóban beszélnek, tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat, beszédük folyamatos, szókincsük választékos, minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket alkotva beszélnek, meghallgatják és megértik mások beszédét, beszédfigyelmük kialakult.

IPR az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés terén:

A HHH gyermekekkel komplex állapot felmérést készítünk az óvodába lépésükkor. A felmérés eredményét rávezetjük a személyiséglapjukra. Ez képezi az egyéni fejlesztési tervek alapját. Így tudjuk biztosítani, hogy minden gyermeket önmagához képest, differenciáltan fejleszthessünk.

A differenciált fejlesztés a HHH gyermekek körében még fontosabb, hiszen ők már lemaradással érkeznek az óvodába a társaikhoz viszonyítva. **Feladatunk**, hogy ezt a retardációs folyamatot megállítsuk, és folyamatos fejlesztéssel biztosítsuk számukra az esélyegyenlőséget.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Nagy figyelmet fordítunk az anyanyelvi fejlesztésre, mert megfelelő minőségű kommunikáció nélkül nem biztosítható a gyermekek fejlesztése. Ennek érdekében tudatosan felépített fejlesztési tervek alapján végezzük az anyanyelvi nevelést, amely beépül minden más, az értelmi fejlesztést szolgáló területbe, az óvodai élet egész folyamatába. Kiemelt jelentőségű a HHH gyermekek szókincs bővítése, a kifejezőkészség, a beszédértés és beszédészlelés fejlesztése (az otthoni ingerszegény környezet ezt nem tudja megfelelően biztosítani).

A beszéd fejlődésével fejlesztjük gondolkodásukat is.

Meg kell ismertetnünk őket olyan jelenségekkel, amelyekkel még nem kerültek kapcsolatba, amelyek ismeretlenek számukra. Folyamatosan kell bővíteni ismereteik körét, mind a természeti, mind a társadalmi környezetünkből egyaránt. Az ismereteket rendszerezzük.

A megvalósításban a játék mellett, kiemelt szerepe van a mintaadó magatartásnak, hiszen ez az otthoni környezetben gyakran hiányzik, illetve nem megfelelő. Mivel a gyermeket az érzelmi irányítják, fontos, hogy élményekhez juttathassuk a játékokban, a fejlesztés megvalósításában.

A megfelelő színvonalú és minőségű fejlesztés érdekében egyaránt fejlesztenünk kell az óvoda tárgyi és humán erőforrásait is.

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- Komplex állapot felmérés, dokumentálás a személyiségi lapon.
- Az egyéni fejlesztési tervek elkészítése, a felmérésre alapozva.
- Az anyanyelvi fejlesztés elősegítése, ha szükséges logopédus bevonásával.
- Az értelmi képességek és készségek fejlesztése.
- Felzárkóztatás a többi gyermekhez, az iskolába lépés idejére.
- A szülő folyamatos tájékoztatása a gyermek fejlődéséről.
- Amennyiben szükséges, fejlesztő szakember bevonása a nevelésbe.
- Az egyéni fejlődések folyamatos nyomon követése, ha szükséges, az egyéni fejlesztési tervek módosítása.
- Éves munkaterv elkészítése.
- A csoportnapló folyamatos vezetése, a tevékenységek dokumentálása.
- A DIFER mérés dokumentációja.

4.3. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az óvodás gyermekek magatartását érzelmeik vezérik, személyiségükben az érzelmek dominálnak, ezért *nevelési céljainkban* kiemelten szerepel az, hogy kiegyensúlyozott, harmonikus légkörben, szeretetben neveljük a gyermekeket.

Minden gyermeket meglátogatunk otthonában, óvodába kerülése előtt, igyekszünk bizalmat kelteni saját személyünk és az óvodai élet iránt.

A kisgyermekek óvodába való első lépését a szülőkkel, az édesanyával történő beszoktatással kezdjük, mely érzelmi biztonságot nyújt, pozitív kötődést alakít ki az óvodával, s egyben a család és az óvoda szoros együttműködésének első lépcsőfoka.

A szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait. A gyermekek magukkal hozhatják kedves játékaikat, tárgyikat.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzük a tevékenységeket sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos gyakorlattal, nagymértékben figyelembe véve a gyermekek eddigi szokásait, egyéni képességét, tempóját. A nagyobb gyermekek is segítenek a beszoktatás folyamatában: a szokások bemutatásával, együtt játszással, gyengédséggel, szeretettel. A családi légkör kibontakoztatása elősegíti gyermekek társas kapcsolatainak pozitív alakulását (barátkozás, figyelmesség, segítőkészség, önzetlenség, együttérzés).

A változatos óvodai programok maradandó élményt nyújtanak a gyermekek számára, ezáltal nő a gyermekek motiválhatósága. A gyerekek cselekvő, tevékeny részvétellel megismerik a jeles napokat, és ezekhez kapcsolódó szokásokat, melyeknek maguk is művelőivé válnak

Helyi sajátosságunkból adódóan az óvodába kerülő kicsiket a nagyobbak testvérként, unokatestvérként, szomszédként vagy egyéb ismerősként hozzák magukkal. Nyitott programjainkon szívesen fogadjuk a még nem óvodás testvéreket és egyéb rokon gyermekeket is (bálok, kirándulások, Mikulásvárás, Karácsonyi ünnepély, gyermeknap), amelyek nagyon megkönnyítik a beszoktatást, az ismerkedést.

A szocializáció elősegítése:

A gyermek pozitív kapcsolata úgy alakul ki, ha jól érzi magát a csoportban. Az egyes gyermek biztonságérzetének, bizalmának kialakulását segíti a gyermekközösség és a mi felnőtt közösségünk.

A gyermek neveléséhez jó kapcsolatot kell kialakítanunk a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez. Elfogadó kapcsolatban megismerhetjük a gyermek tőlünk függetlenül alakuló viselkedését is, ami elengedhetetlen feltétele a megértésnek, az egyéni fejlesztésnek.

Segítjük a gyerekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű társaikat is.

Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, a többszálú kapcsolatokat.

Hagyományápolásunk és a természet közelségét megszerettető törekvésünk igen sok lehetőséget kínál a szocializáció segítéséhez:

- Közösen végzett tevékenységek a szabadban (gyűjtögetések során a nagyok segítenek a kicsiknek).
- Egyes családok állatainak megtekintése (mindenhol szívesen fogadják az óvodásokat).
- Kirándulások, a természettudatos viselkedésre nevelés kialakítása, a természet megszerettetése.
- Ünnepeinkre vendégeket hívunk, közös élmények átélése.
- Népi játékaink szerves része a szerepcsere, párválasztás; a párbeszéd körjátékok társadalmi szokásokat elevenítenek fel, ahol tapasztalatokat szerezhetnek a társadalmi elvárásokról.
- Az együttműködésen alapuló népi gyermekjátékaink, helyi szokások ápolása.
- Közös készülődés az ünnepekre, rendezvényekre, szülők bevonása.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Érzelmi, akarati élet formálása:

A kisgyermeket az érzelmein keresztül lehet megközelíteni és befolyásolni, de csak akkor, ha mi is őszintén átélt érzelmekkel viszonyulunk hozzájuk.

- Bátorítunk, dicsérünk, hogy a gyermekek belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon.
- A legkisebb előrelépésnek is örülünk.
- Kellő odafigyeléssel hallgatjuk meg a konfliktusfeloldó megbeszéléseket, melynek elemei a kölcsönös engedmény keresése, s mellőzendő belőle a megbántás, hibáztatás, bírálgatás, stb.
- Az agresszív gyermek nem kap figyelmet az agresszivitásán keresztül.
- Tiltalom helyett, választási lehetőségeket adunk, hogy a gyermekek önálló döntéseket hozhassanak.
- A sikert igyekszünk észrevetetni, a sikertelenséget segítünk elviselni.

Ezen elvek betartásával alakítjuk a gyermekek erkölcsi érzelmeit: *szeretet, barátság, tisztelet.*

Formáljuk erkölcsi tulajdonságaikat: *segítőkézség, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség;*
Intellektuális érzelmeiket: *kíváncsiság, rácsodálkozás, felfedezés*

Általános fejlesztési területek:

- szokásrendszer, társas kapcsolatok természetes módon alakulnak
- önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat, énérvényesítő törekvések
- az „előrehozott”, zavartalan beszoktatással a kicsik biztonságérzete hamarabb kialakul
- egyikék átélhetik a testvérkapcsolatok megfigyelését /testvéri érzést kaphat, adhat/
- visszahúzó, gátlós gyermekek könnyebben társra találnak
- példaként utánozzák a kicsik a nagyokat
- a konfliktusok ritkábbak, mivel a nagyobbak elnézőbbek a kicsikkel
- a nagyobbak jobban fékezik indulataikat, kevesebb az agresszió
- széles életkorú társkapcsolatok lehetősége, udvarias viselkedésre szoktatás
- sokféle szokást, kultúrát ismerhet meg
- fejlődési zavarral, gátoltsággal, fogyatékkal élőktől szerezhet tapasztalatot
- kialakul benne az empátia, együttérzés, a máság elfogadása
- a közös cél érdekében alakul az együttműködési készség

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, valamilyen okból az átlagostól eltérő gyermekeinkkel, különös törődéssel, nagy empátiával foglalkozunk és a gyermekközösségtől is elvárjuk ezt.

Minél különbözőbbek gyermekeink, annál több tapasztalatot szerezhetnek egymásról, annál inkább fejlődhet szociális érzékenységük, az elfogadó, toleráns magatartásuk.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

A jó közösségi élethez, a gyerekek életkorának megfelelő szokásokat kell kialakítanunk, hiszen a szokások biztosítják a zavartalan, tartalmas együttélést.

A szabálykövető magatartás azt jelenti, hogy a kisgyermek alkalmazkodik azokhoz az elvárásokhoz, szokásokhoz, hagyományokhoz, amelyet az adott közösség kialakított, elfogadott.

Azokat a gyermekeket, akiknek nevelése, ellátása meghaladja kompetenciánkat, a nevelési tanácsadó szakembereihez irányítjuk. Szociális érzelmek, szociális kapcsolatok támogatása, erősítése.

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenység:

Óvodánkba járó gyermekeink között nagyarányban vannak hátrányos helyzetű gyermekek. Jellemző és egyre növekvő a szülők munkanélkülisége, a családok megélhetési gondokkal küzdenek. Sok esetben az otthoni környezet sem kedvez az óvodáskorú gyermekek fejlődésének (szűk lakás, alacsony komfortfokozat).

Az óvodában folyamatos pedagógiai feladat a szociális okok miatt hátrányos helyzetű gyermekek számom tartása, fejlődésük figyelemmel kísérése. Alapelveinkből fakadóan a hátrányok enyhítése valamennyiünk közös kötelessége és feladata.

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés		
<i>Hogyan?</i>	<i>Miért?</i>	<i>Mit várunk óvodáskor végére?</i>
Otthonos, derűs, szeretetteljes légkört teremtünk, amely végigkíséri a gyermeket a beszoktatástól óvodáskor végéig. Egyénre szabott beszoktatással.	Érzelmi biztonság megteremtése érdekében.	Képes az iskolai élet elfogadására. Megfelelő akarati tulajdonságokkal rendelkezik, úgymint: önállóság, fegyelem, kitartás, feladat- és szabálytudat.
A kapcsolattartásnak és viselkedésnek a szabályaival és szokásaival történő megismertetésével. Óvónő és dajka modell értékű viselkedésének segítségével.	Pozitív felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat kialakításáért.	Képesé válik az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre gyermekkel és felnőttel egyaránt.
Közös élményekre épülő, együtt végezhető tevékenységek szervezésével.	A baráti kapcsolatok kialakulását és megőrzését segítjük elő.	Megtanulja érzelmei kifejezését, kezelését.
Én-tudat, önismeret	Kiegyensúlyozott	Erkölcsi értékrendszere

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

alakításával, fejlesztésével.	személyiség fejlődés érdekében.	kialakulóban van, együttérző, figyelmes, segítőképz, önzetlen.
Barátságok ápolása, a másság elfogadtatása.	Társas kapcsolatok kialakítása, megszilárdítása érdekében.	Ismeri és alkalmazza az udvariassághoz, illemhez tartozó szokásokat: köszönés, megszólítás, máshol való viselkedés, vendégfogadás.
Kapcsolattartás a távollévőkkel, összetartozás érzésének erősítésével, együttműködés képességének kialakításával. A másság megismerésével.	A társakért, a csoportért érezett felelősségtudat, empátia, konfliktus megoldó és -tűrő képességek fejlesztéséért.	Kialakulóban van segítő- és tolerancia képessége, a kapcsolatteremtésben kezdeményező, alkalmazza a társas együttélés viselkedésformáit.

IPR az érzelmi nevelés, szocializáció fejlesztése terén:

A HHH gyermekek érzelmi nevelése, szocializációjának alakítása, a beszoktatásnál kezdetét veszi. Mivel ezek a gyermekek érzelmileg is instabilak lehetnek, egyéni beszoktatás tervet készítünk. A terv alapját képezik a családlátogatáson tapasztaltak, a szülő által szolgáltatott információk és a védőnő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről.

Az egyénre szabott beszoktatás célja, hogy a gyermekben mielőbb kialakuljon a biztonság érzete, a bizalom az óvoda, a gyerekek, az ott dolgozó felnőttek iránt. Szívesen jöjjön óvodába, vegyen részt a tevékenységekben, próbáljon kapcsolatot létesíteni a társaival, a felnőttekkel. Az óvoda is fogadja be a gyermeket (mind a felnőttek, mind a gyerekek), ne kerüljön, illetve maradjon egyetlen gyermek sem peremhelyzetbe.

A gyermeket bátorítással, dicsérettel ösztönözzük, amely nem csak a személyiségfejlődésre hat pozitívan, de segít megtalálni a gyermeknek a helyét a csoportban, azáltal, hogy elismerjük cselekedeteit.

A játék, a mese kiemelt területe az érzelmi nevelésnek, hiszen oldja a feszültséget, nyitottabbá teszi a gyermeket. Segít az élmények, események feldolgozásában, megkönnyíti a kapcsolatteremtést.

Az oldott, derűs, elfogadó légkör olyan háttérrel biztosít a HHH és minden más gyermek számára, amely elősegíti a hatékony személyiségfejlődést, az esélyegyenlőség megteremtését.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- Beszoktatási terv elkészítése.
- Oldott, derűs, elfogadó légkör megteremtése és fenntartása.
- Olyan tevékenységek szervezése, amely által a gyermekek oldódnak, kapcsolatokat alakítanak ki.
- A HH és HHH gyermekek felé fokozott figyelem, sorsukat, életkörülményeiket nyomon követjük.
- Hangsúlyozottan kifejezzük szeretetünket, törődésünket iránta, segítjük beilleszkedni a gyermekközösségbe.
- Biztosítjuk, hogy minden gyermekünk számára hozzáférhető legyen a kultúra és a művelődés (pl.: könyvtár ingyenes programjai).
- A baráti kapcsolatok kialakulásának elősegítése a játék tevékenységeken keresztül.

5. Az óvodai élet megszervezése

5.1. Személyi feltételek

A nevelőmunkát a törvényi előírásoknak megfelelően négy, főiskolai oklevéllel rendelkező óvodapedagógus látja el. Az óvodavezető rendelkezik a szükséges óvodavezetői szakvizsgával, két óvodapedagógus pedig szakvizsgával, egyikőjük részt vesz a minősítési és tanfelügyeleti ellenőrzésekben szakértőként. A folyamatosan változó nevelési, fejlesztési, társadalmi igényekhez és a gyermek csoport összetételéhez igazodva veszünk részt szakmai továbbképzéseken.

A nevelőmunka a helyi nevelési program alapján valósul meg.

Munkánkat két, szakképzett dajka segíti. Óvodánk helyi adottságaiból adódóan átértékelődött a dajka szerepe. A takarítási, kiszolgáló tevékenységeken túl, minél több időt igyekeznek a csoportban, a gyerekek között tölteni. Így a nap nagy részében két felnőtt van a csoportban, ezáltal hatékonyabbá válik a nevelőmunkánk. A gyermekekkel a nyitva tartás teljes ideje alatt óvodapedagógus foglalkozik. A nap folyamán reggel 6,30 – 7,30 között és délután 15,00 – 16,00 óra között összevontan, egy csoportban működünk.

Fontos, hogy az alábbi személyiségjegyek birtokában lehessünk:

Gyermekszeretet, tolerancia, nyitottság, empátikus készség, kapcsolat-készség, érzékenység, érdeklődés a szűkebb és tágabb környezetünk iránt, kooperációs készség, tiszteletet adó magatartás, elfogadó magatartás, a különbségek tiszteletben tartása, a másság elfogadása, a gyermekek segítése, a támogató attitűd megjelenése a gyermekekkel való kapcsolattartásban.

Amennyiben migráns gyermek nevelésére kerül sor, támogatjuk, segítjük az integrációját.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Mindannyiunk számára alapkövetelmény a hiteles, következetes magatartás, minden körülmények között, hiszen a gyermeket nevelő felnőtt személyisége, viselkedése modellértékű.

Fontosnak tartjuk kiemelni az összehangolt munkát (dajkával, szülővel).

A gyermekek fejlesztésében segítségünkre van logopédus és képességfejlesztő szakember, akik a nevelési tanácsadóban hetente egy alkalommal, mikro csoportos formában foglalkoznak a gyerekekkel.

A nevelők speciális érdeklődése (coaching) színesebbé teszi a mindennapi életet:

- a nyitottság légkörét teremti meg a kapcsolatokban, hozzájárul a megfelelő közérzet és a kiszámíthatóság érzéséhez, s ezzel az együttműködés fokozásához, a megoldásban érdekeltek fontos, hogy mindkettő résztvevő igénye kielégül, és egyikünk sem lenne vesztes.

A figyelem, a meghallgatás, a kérdés és a visszajelzés az egyik fontos munkaeszközünké vált.

A szakmai fejlődés lehetőségét továbbképzéseken való részvétellel, hospitálásokkal, szakirodalom biztosításával valósítjuk meg.

5.2. Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek javítására, fejlesztésére továbbra is keressük a pályázati lehetőségeket. Minden olyan programban részt veszünk, amely az óvoda tárgyi felszereltségét és a nevelés feltételeit javítja. Alkalmazotti közösségünk elkötelezett, minden fejlesztő tevékenységben támogatja az óvoda vezetőjét.

5.2.1. Az óvoda épülete

Az épület eredetileg is óvodának épült, kialakításánál a gyermekek igényeit vették figyelembe. A beiratkozási adatok alapján és a csoport korosztály összetétele miatt (nagyobb arányban vannak kiscsoportosok) indokoltá vált, hogy 2017. szeptemberétől két csoporttal működtessük óvodánkat. A csoportok kialakítása életkor szerint történik, mini - kiscsoport és középső - nagycsoport. Egyelőre a második csoportszoba külön épületben helyezkedik el és az idő rövidege miatt a vizes blokk átalakítására sem volt idő. Az önkormányzat 2018-ban, pályázati forrásból átalakítást hajtott végre, melynek eredményeként 2018. szeptemberétől már egy épületben, a szükséges átalakításokat elvégezve tudunk működni.

A csoportszoba berendezési tárgyai mobilak, esztétikusak, a gyermekek igényeinek maximális kielégítését szolgálják. Az elmúlt évek sikeres pályázataival segítségével a régebbieket folyamatosan újabbra cseréljük, javítva a komfortérzetet. Az óvodában dolgozó óvodapedagógusok kreativitása a csoportszobák berendezésében, dekorációiban is megmutatkozik. Több kis kuckó, galéria kialakításával elősegítjük a gyermekek közötti baráti kapcsolat kialakulását, megszilárdulását.

Az óvodában a vizesblokk esztétikusan és a mai igényeknek megfelelően lett felújítva. Így biztosítva a gyermekek számára a megfelelő komfortérzetet.

Tornaszoba egyelőre nem áll a rendelkezésünkre. A csoportszoba mobilitását használjuk ki a mozgásos tevékenységek megvalósításánál. Ezen felül szükség esetén

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

igénybe vehetjük az óvodával egy épülettömbben található kultúrházat a nagyobb teret igénylő mozgásos tevékenységekhez, valamint ott áll rendelkezésre pl. a bordásfal. Az óvoda nyilvános ünnepélyei is itt kerülnek megszervezésre.

A játékokat és az egyéb eszközöket folyamatosan bővítjük, lehetőségeinkhez mérten. Új eszközök beszerzésénél a kötelező eszköz- és felszerelésjegyzéket, valamint a gyermeki igényeket vesszük figyelembe. Ehhez segítséget nyújtanak a különböző pályázati kiírások, illetve a fenntartói, helyi önkormányzati és a német nemzetiségi önkormányzat támogatásai. A nevelőmunkát sok, saját készítésű fejlesztő játékkal is segítjük, amelyeket az adott tevékenységekhez alakítunk. A gyermekek így azt is megtanulják, hogy nemcsak az jelenthet értéket, amelyet drága pénzen vásároltunk, hanem az is, amit saját magunk készítünk (akár a gyermekekkel együtt is). A közös tevékenység, az értékteremtés pozitívan hat a gyermeki személyiség fejlődésére.

5.2.2. Az udvar

Az udvar a gyermek szabadban végzett tevékenységeinek a helyszíne. A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, minél több időt igyekszünk a szabadban tölteni. Napos és árnyékos, betonos, füves terület egyaránt megtalálható itt. A játékon túl, a gyermeki önérvényesítést szolgáló tevékenységek megvalósítására is van lehetőségünk. Ennek érdekében kialakításra került egy virágoskert és egy kis konyhakert is, ahol a gyermekek tevékenykedés közben ismerhetik meg az egyes növények fejlődési jellemzőit, a gondozásukat, védelmüket. Ezzel nemcsak a szép, esztétikus környezet megőrzésére, hanem egyben az egészséges életmód alakítására is lehetőséget teremtünk. Hiszen mennyivel finomabb az a paradicsom, amelyet mi magunk neveltünk. Sokkal szívesebben fogyasztják a gyermekek.

Az udvaron található játékeszközök megfelelnek az uniós és a magyar szabványnak egyaránt. Telepítésük több fázisban, szülői, lakossági, fenntartói összefogásból és pályázati forrásokból történt. Az elmúlt nyáron önkormányzati támogatással lecseréltük a legrégebbi játékeszközöket, új és biztonságosabb játékokra. Mind az udvar nagysága, mind pedig a berendezése megfelel a gyermekek életkori sajátosságainak, a csoport adottságainak, megfelelő teret biztosítanak a fejlesztéshez, neveléshez. Az udvaron kialakított madárbarát tanösvény szintén sok lehetőséget teremt a gyermeki tapasztalatok bővítésére, az állat- és növényvilág, a természet védelmére nevelésben.

6. Fejlesztő program az óvodában – IPR

Az óvodai fejlesztő program célja, hogy megteremtse az esélyegyenlőséget a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára, egy pedagógiai keretrendszer alkalmazásával. Ez a keretrendszer nem egy külön programot jelent, csupán egy hatékonyabb, tudatosabb, mérhető eredményeket produkáló tevékenységet, amely szervesen illeszkedik a helyi nevelési programba.

Az IPR jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, illetőleg együttműködő kapcsolat kialakítása olyan szolgálatokkal, amelyek a szülőket

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

támogatják, erőforrásokat biztosítanak számukra, szolgáltatásokat biztosítanak a gyermekeknek.

A gyermekek születéstől az iskolába kerülésig fejlődnek a legintenzívebben. Ebben a korban alakulnak ki a gyermek alapvető készségei, ez a kor meghatározó az idegrendszer, a tanulás az adaptációs készségek alakulásában. Azok a gyermekek, akik szegényebb családokban, ingerszegény környezetben nőnek fel, már 5 éves korukra jelentősen elmaradnak társaiktól, ha nem részesülnek megfelelő fejlesztésben.

Az elmaradás oka, hogy a szülők korlátozott erőforrásaik, megélhetési nehézségeik, az otthoni környezet hiányosságai miatt nem tudják megfelelően ösztönözni gyermeküket ebben az intenzív fejlődési időszakban. Ennek ellensúlyozásaként kell mielőbb óvodába kerülniük.

Tapasztalatok szerint ezek a hátrányok sikeresen kompenzálhatóak, megfelelő óvodai neveléssel. A szülők partnerként való bevonásának kiemelt jelentősége van, fontos látniuk és érezniük a segítő, támogató szándékot.

Az IPR célja:

- A felvételi körzetben élő valamennyi 3 éves, HHH gyermek beóvodáztatása.
- Valamennyi 3-7 éves, HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol tudatos nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek minél nagyobb számban, integrált környezetben kezdjék meg tanulmányaikat.
- A HHH gyermekek körében a hiányzások minimalizálása.
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése a családdal, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, a szakmai és szakszolgálatokkal, az általános iskolával, a helyi és a kisebbségi önkormányzattal, civil szervezetekkel. A kapcsolatépítés elősegíti a gyermekek sokoldalú fejlesztését és a sikeres szociális támogatást.

Az IPR hatóköre:

Az óvodába járó HHH gyermekek teljes köre, akiknek létszámát naprakészen kell nyilvántartani, nyomon követni az esetleges változásokat.

A gyermekek létszámát és adatait a „Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek” nyilvántartásban kell vezetni.

Az IPR jellemzői:

- Gyermekközpontú és családorientált szemlélet, szoros együttműködés kialakítása a családdal.
- Olyan komplex megközelítése a fejlesztésnek, nevelésnek, amely a gyermek fejlődésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Az IPR működtetésének szabályai:

- IPR team megbízása és működtetése.
- Együttműködési megállapodások megkötése a partnerekkel.
- Az IPR cél, feladat és tevékenységrendszerének felülvizsgálata az előző nevelési év önértékelése és a jogszabályi változások függvényében.
- Az IPR működtetésének adott nevelési évre szóló cselekvési ütemtervének elkészítése, elfogadtatása.

A működtetés során az alábbi dokumentumokat vezetjük:

- Intézményi alapidokumentumok IPR elemekkel kiegészítve.
- Óvodai munkaterv.
- IPR program (integrációs stratégia).
- Éves cselekvési ütemterv.
- Beszoktatási szabályzat.
- Hiányzások nyilvántartó lapja.(a felvételi és mulasztási naplón túl a HHH-ről).
- Gyermek test fejlődésének mérőlapja.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok regisztrációs lapja.
- Statisztikák (HHH, HH, SNI, beiskolázási adatok).
- Mérések eredményei (gyermekek fejlettsége, fejlődés mutatói, mérések összegzése).
- Nevelőtestületek együttműködéséről (esetmegbeszélések)
- Pedagógiai tevékenységről (csoportnapló, éves tervek, programtervek, gyermeki mérések dokumentációja).
- Együttműködési megállapodás a partnerekkel.
- Együttműködés dokumentálása (gyermekvédelmi terv, intézkedések dokumentálása, szűrővizsgálatok dokumentációja, rendezvények feljegyzései).
- A családdal való együttműködés dokumentálása (jegyzőkönyvek, jelenléti ívek, szülői értekezletekről, fogadóórákról, cselekvési terv a kapcsolattartás módjáról).
- Iskolai után követő lap.

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- Az IPR bevezetéséhez szükséges dokumentumok módosítása (alapító okirat, helyi nevelési program).
- Komplex IPR alapú intézményfejlesztési stratégia kialakítása.
- Az IPR-ben résztvevő gyermekek összegyűjtése (önkormányzati kimutatások, jegyzői igazolások alapján).
- A csapatok létrehozása, a feladatok felosztása.
- A megbízási szerződések megkötése.
- Az együttműködési megállapodások megkötése.
- A dokumentáció, a cselekvési ütemterv elkészítése, ellenőrzése, értékelése.
- A stratégiában és éves lebontásában (cselekvési ütemterv) meghatározott célok és feladatok végrehajtásához szükséges pedagógiai, infrastrukturális és

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

humánerőforrás, valamint az ezekhez szükséges anyagi erőforrás biztosításának kezdeményezése.

- A jogszabályi változások követése, a szükséges intézkedések megtétele.
- A működtetéshez, a fejlesztéshez a pályázati kiírások figyelemmel kísérése.
- Kapcsolattartás a munkacsoportokkal, IPR szaktanácsadókkal, szakmai szolgáltatókkal.

7. A szokásrendszer kialakítása

7.1. Heti rend

A heti rend kialakításánál a pedagógiai szabadságot, a gyermekek életkori sajátosságait vettük figyelembe.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a megfelelő napi- és heti rend biztosítja a feltételeket, olyan tevékenységek tervezésével és szervezésével, amelyek párhuzamosan és differenciáltan végezhetőek, az egyéni szükségleteknek megfelelően.

Az így kialakult rendszer (a rendszerességével és az ismétlődésekkel) érzelmi biztonságot nyújt a gyermek számára.

A heti rendben fontos szerepe van a folyamatosságnak és a rugalmasságnak. Az egyes tevékenységek szervezésénél a csoport igényeit, az egyéni és a helyi sajátosságokat vesszük figyelembe.

A heti rend keretein belül nem napokhoz kötődnek az egyes tevékenységi formák, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva valósulnak meg, feldolgozva a szerzett tapasztalatokat, élményeket, ismereteket. A megvalósításnál fontos szempont a cselekedtetés, a megtapasztalás/megtapasztaltatás élménye, kiemelt szerepe van a játékos formában történő ismeretszerzésnek. A nevelési / tevékenységi területek nap, mint nap komplexen jelennek meg.

Egyetlen kötött eleme van a heti rendnek, a mozgás, a mindennapi testnevelés, amelyet pénteki napokon tartunk.

TEVÉKENYSÉGEK IDEJE	KÖTÖTT TEVÉKENYSÉG	KÖTETLEN TEVÉKENYSÉG
HÉTFŐ	Mindennapos mozgás	Játék, verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése; munka jellegű tevékenységek, tevékenységekben megvalósuló tanulás. Nincs meghatározott napja a gyermekek
KEDD	Mindennapos mozgás	
SZERDA	Mindennapos mozgás	
CSÜTÖRTÖK	Mindennapos mozgás	
PÉNTEK	Mozgás	

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

		érdeklődése és az óvodapedagógus pedagógiai szabadsága alapján tagolódik napi tevékenységekké.
--	--	--

7.2. Napirend

A napi életritmus, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. Így az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltételei, ezért a helyes napirend kialakítását a gondozás központi feladatának tekintjük. Ennek érdekében szoros együttműködésben dolgozunk a dajkával.

A gyermek alaptevékenysége ebben az életkorban a játék és a mozgás, amely szabad kibontakoztatásához az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk.

A napirend alapja a folyamatosság és a rendszeresség. Testünk ritmusszerűen működik, reagál a természet, az időjárás változásaira, alkalmazkodik azokhoz (évszakok, napszakok). Így biztosítjuk a gyermekek számára a természethez való alkalmazkodás lehetőségét a tevékenységek szervezésével. Évszaktól, időjárástól függően választjuk meg a tevékenységek helyszíneit, a megvalósítás módját (minél több időt töltve a szabadban).

A napirend kialakításánál a következő alapelv, hogy minimálisra csökkentjük a várakozási időt az egyes tevékenységek között.

A kisgyermek kiegyensúlyozott fejlődéséhez elengedhetetlen a pihenés, mind az aktív, mind a passzív formája. A gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak megfelelően biztosítjuk a lehetőséget és az optimális körülményeket (nyugalom, az intimitás biztosítása, szeretetteljes légkör) a pihenéshez. A pihenés hiánya kiegyensúlyozatlansághoz, betegségek kialakulásához vezethet, veszélyeztetve ezzel a gyermek fejlődését. Fokozottan ügyelünk arra, hogy csak abban az esetben vagyunk képesek elaludni, ha teljes biztonságban érezzük magunkat. Ezt különösen a beszoktatás időszakában nagyon fontos szem előtt tartani, nem szabad erőltetni a gyermekeket az alvásra, de segíteni kell őket abban, hogy kialakuljon a biztonságérzetük, így segítve hozzá őket a nyugodt alváshoz, pihenéshez.

Az ideális az lenne, ha a gyermekek otthoni és óvodai napirendje összhangban lenne. Amennyiben szükséges, a szülővel egyeztetünk a helyes napirend kialakításáról, illetőleg gyakorlati tanácsokkal látjuk el őket, egyenrangú partnerként kezelve.

TEVÉKENYSÉG IDEJE	TEVÉKENYSÉG MEGNEVEZÉSE
6,30-7,30	A gyermekek fogadása, játék, összevont csoportban.
7,30-11,30	A saját csoportban játék, a később érkezők fogadása, közben folyamatos reggeliztetés, gondozási feladatok. Egyéni és csoportos tevékenységek, munka jellegű tevékenységek, mozgásos

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

	tevékenységek, játék, udvari játékok, kirándulások, gondozási feladatok.
11,30-12,15	Ebéd
12,15-15,00	Készülődés a délutáni csendes pihenőhöz, gondozási tevékenységek, pihenés, folyamatos uzsonna, a saját csoportban. egyéni fejlesztések, játék, mozgásos tevékenységek, haza indulás.
15,00-16,00	Összevont csoport, játék, mozgásos tevékenységek, haza indulás.

8. Hagyományápolás

„Szükség van bizonyos szertartásokra is. Attól lesz egyik nap más, mint a másik.”
(Antoine de Saint Exupéry)

Az óvodai élet szerves részét képezik a különböző ünnepek, óvodai rendezvények.

Ezek között vannak óvodán belüli, zárt ünnepek, illetőleg a szülők és az érdeklődők számára nyitott ünnepek, rendezvények.

A természet változásait követő ünnepkörök mindig meghatározott mondanivalóval jelennek meg. Minden ilyen alkalmat hosszabb előkészület előz meg, amikor a gyermekek kíváncsiságára építve változatos tevékenységeket biztosítunk.

Ez a tevékeny készülődés, tervezgetés teszi az ünnepeket, jeles napokat izgalmassá, örömtelivé és felszabadulttá, amit együtt élünk át:

- az óvodai élet tevékenységeibe szervesen épüljön be a néphagyományok ápolása, a jeles napok, ünnepi szokások megismertetése a népszokások hagyományőrző felelevenítésével.
- a gyermekek érezzék át a hétköznapi, és ünnepnapok váltakozását, éljék át a hagyományos ünneplést az ünnepekhez tartozó köszöntők, dramatikus népszokások, néptánc, népzene megismerése által.
- az óvodás gyermek ismerjék meg hagyományainkat, azokról hiteles mintát kapjanak,

Zárt ünnepek:

- A gyermekek születés- és névnapja.

Nyílt ünnepek:

- *Szüreti felvonulás, jótekonysági bál az óvoda javára.*

A kisebbek megismernek néhány őszi gyümölcsöt (alma, szőlő, dió) és bekapcsolódnak a szőlő szemezésébe, a mustkészítésbe. A nagyobbak szüreten vesznek részt, ahol bekapcsolódnak a préselésbe. Megismernek verseket, mondókákat, dalokat a szőlőről (őszi gyümölcsökről) és a szüretről.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- **Advent (Miklós nap, karácsonyi készülődés)**
A gyermekek megismerkednek az advent jelképével, a koszorúval. Almát fényesítenek és segítenek a mézeskalács sütésében. A nagyobbak segítséggel, adventi naptárt és koszorút készítenek. Mézeskalácsot sütnék, amit maguk díszítenek ki. Fenyődíszeket, asztali díszeket, ajándékokat készítenek.
- **Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)**
Óvodánkban évek óta hagyományá vált, hogy a szülőkkel együtt farsangolunk. A kisebbek egyszerű technikával díszítenek farsangi álarcokat, szemüvegeket, sapkákat. Ha kedvük van, jelmezbe öltöznek, utánozzák az óvónők táncos mozdulatait. A nagyobbak segítenek feldíszíteni a csoportszobát. Álarcokat, szemüvegeket, sapkákat különböző technikákkal készítenek és díszítenek.
- **Húsvéti készülődés, locsolkodás, tojásfestés.** A kisebbek locsolóverset tanulnak, az óvónő segítségével tojást festenek. A nagyobb fiúk meglocsolják a lányokat és az óvónőket, illetve a helyi nyugdíjas klubban az idős néniket is.
- **Anyák napja.**
Dallal, verssel, a gyermekek által készített ajándékkal köszöntjük bensőséges ünnep keretében az édesanyákat, nagymamákat.
- **Májusfaállítás és májusfadöntés.**
A nagycsoportos fiúk májusfát hoznak a lányoknak az óvoda udvarára, a kicsikkel együtt feldíszítik, majd felállítják. A lányok megcsodálják a szép májusfát, majd körbejárva tavaszi dalokat énekelnek.
Május végén a fiúk kidöntik a májusfát, a lányok megvendégelik őket, mindenféle finomsággal, amit előző nap a dajkával és az óvónőkkel készítettek.
- **Gyermeknap.**
Községi szinten rendezett, tartalmas, színes, vidám összejövétel, amelyben az óvoda aktív részt vállal.
- **Évzáró-ballagás.**
Az év során tanult dalok, játékok, versek bemutatása, évszakonként felfűzve a szülőknek és az érdeklődőknek.
A nagycsoportosok búcsúztatása.
- **Kirándulás.**
A gyermekekkel az év folyamán többször megyünk hosszabb-rövidebb kirándulásokra. Elsétálunk a környékbéli szőlőkhöz, a kicsit távolabbi helyekre lovas kocsival megyünk. Felfedezzük környezetünket.
Távolabbi kirándulásokhoz a szülők segítségét is kérjük.
- **Az óvodai és a szülői munkaközösség amatőr színi előadásai.**
Ünnepélyekre és egyéb alkalmakra tanult mesék, színdarabok előadása, a gyermekek örömeire, jótékonyági rendezvényre, farsangra.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Fontos, hogy a gyermekeknek cselekvő, tevékeny részvétellel minél több alkalmuk legyen nemzeti értékeink és a néphagyományaink élményszerű megismerésére

A néphagyományok átörökítése, megvalósítása újszerű módszertani megközelítéssel, a projektpedagógia, a projektnapok, témahetek keretében történik. A tematikus program jeles napokat, ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, hiedelmeket foglal rendszerbe, havi ütemezéssel. Az egyes programelemeket változatos tevékenységekkel, dramatikus játékok formájában valósítjuk meg.

Az óvoda nemcsak nevelő-óvó, szociális, személyiségfejlesztő funkciót tölt be, hanem a kistéleplési sajátosságokból adódóan egyszerre kulturális, összetartó, megtartó funkciója is van. Így természetes, hogy az ünnepeink nagy része nyíltan kerül megrendezésre, biztosítva bárki számára a részvétel lehetőségét. Segíti a szülők és óvoda közötti kapcsolat megszilárdulását. Egyfajta kulturális közvetítő a lakosság irányában, összekötő kapocs a generációk között.

A szülőket bevonjuk a programjaink szervezésébe, lebonyolításába. Szülői Közösséggel közös programtervet készítünk.

Rendezvényeink során építünk a szülők, nagyszülők háttértudására, felajánlásaira pl. kiállítások során régi használati eszközök begyűjtése, kiállítás-rendezés, régi népi játékok leírása, betanítása, receptek begyűjtése, ételek elkészítése, szülők által felajánlott helyszíneken kihelyezett programok.

Rendezvényeink nyíltak, melyekre hagyományokat jól tükröző meghívókkal értesítjük partnereinket.

9. Az óvoda kapcsolatai

9.1. A család

Pedagógiai munkánk csak úgy lehet eredményes, ha a család felől jövő hatások nem állnak ellentétben az általunk képviselt elvekkkel, értékekkel. Hiszen az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Így a legszorosabb kapcsolatot a családdal kell ápolnunk. Erre változatos formákban nyújtunk lehetőséget.

A szülővel egyénileg:

- Beíratás.
- Családlátogatás.
- Fogadóóra, az óvoda által előre meghatározott napon.
- Előzetes egyeztetés után, bármely napon.
- Telefonon keresztül.
- Levélben.
- Nyitott óvoda.

A szülőkkel, mint közösséggel:

- Szülői értekezlet.
- Megbeszélés a szülői munkaközösséggel.
- Nyílt nap.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Munka délelőttök/délutánok a szülőkkel.
- Szorosabb együttműködés a családokkal, támogató családi háttér.
- Óvodában folyó munka elismerése, megbecsülése.
- teljes bizalom az óvónők irányába
- konfliktusok feszültségmentes megoldása
- Közös programok szervezése (pl. kirándulás).

A fenti kapcsolattartási formák lehetőséget biztosítanak mind a szülőknek, mind pedig nekünk, nevelőknek, hogy tájékoztassuk egymást a gyermekekkel, azok fejlődésével kapcsolatos információkról, a felmerülő problémákról, a megoldási lehetőségekről.

A szülők számára kiemelt fontosságú, hogy minden óvodai programról, a szervezés módjáról, időpontjáról időben és pontosan tájékozódni tudjanak.

A közös programok, ünnepek jó alkalmat adnak egymás kölcsönös megismerésére, a kapcsolatok elmélyítésére. Előnyös, ha mindkét fél ismeri, elfogadja a másik nevelési elveit, ha azokat közelíteni tudjuk egymáshoz.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés, csak a kölcsönös bizalom alapján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.

Célunk: a személyiségi és szülői jogok tiszteletben tartásával erősíteni a partneri viszonyt.

Szervezési feladatok:

- A szülők tájékoztatása a kapcsolattartás lehetőségeiről az első szülői értekezleten.
- Kezdeményező magatartás.
- A munka délelőttök/délutánok megszervezése (hely, eszközök biztosítása, gyermekek részt vesznek-e), szülői közösségek kialakítása.
- Rugalmas, a gyermek és a szülő igényeihez alkalmazkodó befogadás, beszoktatás.
- Nyitott óvoda: folyamatos lehetőség a csoportban folyó munka megtekintésére, megismerésére
- Szülők bevonása különböző óvodai tevékenységek segítésére / gyűjtő munka, kirándulások, kísérések /, ünnepeken való aktív részvétel biztosítása.
- Szülői értekezleteken az óvodai program részletes ismertetése, folyamatos tájékoztatás.
- Visszatérő jelleggel az újonnan érkező gyermekek szüleinek az óvodai élet tevékenységeinek bemutatása.
- Szülők számára az óvodai élet pillanatképeinek bemutatása.
- Családlátogatás lehetősége, ahol az óvónők személyesen tájékoztathatják a szülőket gyermekeikről szerzett tapasztalatokról.
- Nyílt napok, közös programok / előadások, kulturális rendezvények / szervezése.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Nagyszülők bevonásával hagyományápolás.
- Az óvodai neveléssel kapcsolatos elvárások feltérképezése.
- Reális tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, alkalom biztosítása az esetleges problémák megbeszélésére óvodán belül, mellyel hozzásegítjük a szülőket gyermekük reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez, alapszükségleteinek kielégítéséhez.

IPR és a család:

Az IPR működtetésének alapfeltétele az együttműködő, partneri kapcsolat kialakítása a családdal. A kapcsolat építését már a beiratkozás előtt megkezdjük a család megkeresésével. Több olyan rendezvényt szervezünk a nevelési év folyamán, amelyeken a leendő óvodások és szüleik is részt vehetnek. Lehetőséget teremtünk a családok számára, hogy megismerhessék az óvodánkban folyó pedagógiai munkát. Nyitott intézményként nemcsak szervezett kereteken belül fogadjuk az érdeklődőket, de bármikor szívesen állunk a szülők rendelkezésére, hogy betekintést nyerhessenek az óvoda életébe.

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- Meghívás az óvoda rendezvényeire –beiratás előtt-, ismerkedés a családdal, a HHH gyermekekkel.
- A beiratkozás megszervezése, majd azoknak a családoknak a felkeresése, akik nem íratják be óvodába HHH gyermeküket.
- Egyénre szabott beszoktatás.
- Rendszeres napi vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzései alapján, a szülők részvételi lehetőségének biztosítása a tevékenységek szervezése során.
- Egyéni beszélgetések, egymás értékrendjének, a család szokásainak megismerése, egymás nevelési elveinek megismerése, elfogadása.
- Partnerközpontú működés kialakítása, a szülői igények kiszolgálása.
- Személyes kapcsolat minden szülővel.
- A szülők elhelyezkedésének támogatása a megfelelő óvodai nyitva tartás biztosításával.

9.2. Az iskola

Az óvoda-iskola átmenet, új szervezeti megoldások (pedagógus látogatása az óvodai csoportban, iskolai rendezvényeken közös részvétel)

Az óvoda kapcsolatrendszere (külső, belső rendszer sajátossággal)

Az óvoda kapcsolatrendszere, a belső és külső kommunikáció

Az óvoda kapcsolatrendszerében nagyon fontos helyet foglal el az iskola. Ez természetes, hiszen az óvoda feladata alkalmassá tenni a gyermekeket az iskolai életre. Az iskolába lépés nagy minőségi változást hoz mind a gyermek, mind a családok életében. Az óvoda és az iskola együttes feladata megkönnyíteni ezt a változást. Ennek érdekében szoros együttműködésre van szükség a két intézmény

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

között. Fontos, hogy össze tudjuk hangolni az elvárásokat, ésszerűen, következetesen építsünk egymás munkájára.

A hatékony együttműködés érdekében meg kell ismernünk egymás munkáját. Ennek különböző lehetőségei vannak.

- Nyílt nap az iskolában (gyerekek, szülők, pedagógusok részére egyaránt).
- Az elsős tanító néni látogatása az óvodában.

Az óvoda nyomon követi a gyermek fejlődését az iskolába lépés után is. Folyamatosan konzultálunk az elsős tanítókkal. A konzultációk alkalmával kapott információk értékesek a további nevelő munkánkban. Ezek az ismeretek és az óralátogatásokon tapasztaltak segítenek bennünket a szakmai fejlődésünkben. Az alsó tagozatos nevelőkkel tartott megbeszélések alkalmával olyan pedagógiai, pszichológiai, módszertani témákat beszélünk meg, amelyek segíthetik az óvoda-iskola átmenet, zökkenő-mentesebb megvalósítását (pl.: magatartás- és személyiségzavarok, nehezen kezelhető gyermek problematikája).

Szervezési feladatok:

- A nyílt napok, látogatások megszervezése (felkészülés, értesítések, eszközök).

IPR és az iskola:

Az IPR működésének fontos eleme, hogy a HHH gyermekek megfelelő integrációval, ugyanolyan esélyekkel kerüljenek iskolába, mint a nem hátrányos helyzetű társaik. Fontos feladata továbbá az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése. Mindezek érdekében hatékony együttműködésre van szükség a két intézmény között. Elsősorban az alsós munkaközösséggel kell szoros kapcsolatot kiépíteni. Fontos, hogy a leendő tanító néni már a tanévkezdés előtt ismerje a HHH gyermekeket, a családok helyzetét.

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- A gyermekek ismerjék meg a beiratkozás előtt a tanító nénit és az iskolát (tanító néni látogatása az óvodában, iskolai nyílt nap).
- A szülők segítése az iskolaválasztásban.
- Iskolaérettség elérését szolgáló pedagógiai munka (tanulási képességek megalapozása, tanulási és részképesség zavarok megelőzése, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció kialakítása).
- Az érintett iskolával közös óvoda-iskola átmenetet segítő program kidolgozása (DIFER mérés 4 éves kortól, hospitálások, esetmegbeszélések)
- A gyermekek utánkövetése az iskolában. (Személyes beszélgetés az elsős tanítóval, utánkövető lap kitöltése.)

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

9.3. Egészségügyi intézmények (óvodaorvos, védőnő)

A gyermekek egészséges, harmonikus fejlődéséhez biztosítani kell a szomatikus fejlődés feltételeit. Úgymint a megfelelő környezet, a helyes táplálkozás, a pihenés, a mozgás, a higiénés szokások kialakítása. A testi fejlődés nyomon követésében, a prevencióban és amennyiben szükséges, a korrekcióban fontos szakmai segítőnk a védő.

A hatékony munka érdekében a védőnő munkatervet készít az óvodában végzendő éves feladatairól.

A védőnő hetente rendszeresen látogatja az óvodát, amely alkalmakkor tisztasági szűréseket végez. Probléma észlelésekor megteszi a szükséges intézkedéseket, a családot meglátogatja, tanácsokkal látja el, az óvodában ismételt szűrést végez.

A közben felmerülő problémákról értesítjük a védőnőt, aki megteszi a szükséges intézkedéseket (tanácsadás, szakorvoshoz irányítás).

Az óvodát évente egy alkalommal meglátogatja a fogorvos is. Helyben végez fogászati szűrést, amelynek eredményéről, a kezelések szükségességéről a szülőket írásban tájékoztatja.

Szervezési feladatok:

- A gyermekek felkészítése a szűrésekre, megnyugtatósságuk, aktív részvétel a szűrésen.
- A szülők értesítése a szűrés időpontjáról és eredményéről.

Az IPR és a védőnő:

Az IPR hatékony működtetése érdekében elengedhetetlen a folyamatos kapcsolattartás a védőnővel. Már a beiratás előtt fontos szerepe van abban, hogy az óvoda fel tudja mérni, kik azok a gyermekek, akiknek mielőbb óvodába kellene kerülniük. A beiratkozás előtt készít az óvoda számára egy névsort, amelyen szerepelnek az óvodáskorú HHH gyermekek. Így beiratkozás után meglátogathatjuk azon családokat, akik nem írták be gyermeküket óvodába.

A családlátogatás (védőnővel közösen) során megpróbáljuk meggyőzni a szülőket, hogy hozzák gyermeküket óvodába.

Az óvodába bekerült gyermekek nevelésénél is fontos szerepe van a védőnőnek, akivel jelzőrendszert működtetünk, annak érdekében, hogy a gyermekek hiányzását a minimálisra csökkentsük. A rendszer működésének lényege, hogy minden hónapban megbeszélést tartunk a HHH gyermekekről.

A beiratáson és a rendszeres óvodalátogatáson túl segítőként áll mellettünk a gyermekek korai képességgondozásával kapcsolatosan. Tanácsokat ad, a megfelelő szakemberhez irányítja a gyermeket, felvilágosítja és igyekszik meggyőzni a szülőt a fejlesztés fontosságáról. A védőnői tanácsadások alkalmával és az óvodában egyaránt, a szülők rendelkezésére áll.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- A jelzőrendszer kialakítása és működtetése.
- Közös családlátogatások szervezése.
- Részvétel az óvodai programokon.
- Havi rendszerességgel esetmegbeszélések szervezése, a HHH gyermekek óvodalátogatási szokásairól.
- Szűrővizsgálatok szervezése és lebonyolítása (testi gyarapodás, védőnői egészségügyi vizsgálatok, szakorvosi vizsgálatok).
- A gyermek szakszolgálathoz irányítása.

9.4. Szakszolgálatok

Az óvodai nevelőmunka segítői a szakszolgálatok munkatársai, akik szakterületenként fejlesztik a gyermekeket, kiegészítve az óvodapedagógusok munkáját.

Óvodánkban a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklói Tagintézmény szakemberei látják el a fejlesztő foglalkozásokat. Év elején az óvodások körében szűrővizsgálatot végez, amely alapján egyéni fejlesztési tervet készít. A gyermekekkel mikro csoportos formában, a tanácsadóban foglalkozik. A gyermekek fejlesztésébe aktívan bevonja a szülőket, otthoni gyakorlati tanácsokkal látva el őket. A gyermekek fejlődéséről folyamatos tájékoztatást ad.

Szervezési feladatok:

- A szűrés feltételeinek biztosítása (megfelelő hely, nyugodt környezet).
- A szülők tájékoztatása, a folyamatos fejlődésről, eredményekről.

IPR és a logopédus:

Azok a gyermekek, akik halmozottan hátrányos helyzetben élnek, a beszédfejlődésükben is gyakran elmaradnak társaiktól. A beszéd fejlesztése kiemelt jelentőségű feladatunk a majdani beiskolázás és a képességek, készségek fejlesztése terén, hiszen megfelelő minőségű kommunikáció hiányában, lassabb tempóban képesek haladni a többi gyermekkel. Az óvodában végzett anyanyelvi nevelés mellett és azt kiegészítendő, a logopédus hatékonyan képes korrigálni a gyermekek beszédhibáit, egyenlő esélyt teremtve ezzel a gyermekek fejlődése érdekében. Elérendő célként fogalmazzuk meg, hogy az elkövetkező években a gyermekekkel ne csak a nagycsoportban, hanem már az azt megelőző években is tudjon logopédus foglalkozni. Fontos, hogy a szülők értsék és elfogadják, hogy a gyermekük beszédfejlesztése milyen jelentőséggel bír a gyermek későbbi fejlesztése szempontjából.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- A HHH gyermekek szűrése, a nagycsoportosokkal egyidejűleg.
- A fejlesztés időpontját közösen – előzetes egyeztetés alapján (a szülő bevonásával) határozzuk meg.
- A szülők tájékoztatása és meggyőzése, motiválásuk az otthoni gyakorlásra.
- Esetmegbeszélések a logopédussal.

Sajnos ma már egyre gyakrabban van szükség a *családsegítő és gyermekjóléti szolgálat* bevonására az óvodában. Ez egyrészt a társadalmi hatásokból (munkanélküliség, hátrányos helyzetű települések, a lehetőségek beszűkülése a családok számára), másrészt a családi élet gyakori devianciáiból adódik. Havi rendszerességgel látogatják a szolgálat munkatársai az óvodát. Érdeklődnek a védelembe helyezett és a veszélyeztetett gyermekek óvodalátogatási szokásairól, a szülői magatartásról. Rendszeresen van fogadóórájuk az önkormányzatnál, ahol a szülők is felkereshetik őket a problémáikkal.

Az óvoda vezetője is tehet bejelentést akár a fogadóórájukon, akár telefonon is sürgős esetben. Évente két alkalommal szakmaközi megbeszélést és tanácsadást tartanak a központjukban.

A halmozottan hátrányos helyzetű, védelembe helyezett gyermekek családját rendszeresen felkeresik, ellenőrizve a család életkörülményeit, a gyermeknevelés alapvető feltételeit.

Szervezési feladatok:

- Gyermekvédelmi dokumentáció vezetése.
- Folyamatos kapcsolattartás a szakszolgálat munkatársaival.
- Részvétel a szakmaközi megbeszéléseken.

Az IPR és a gyermekjóléti, családsegítő szolgálat:

A HHH gyermekek óvodáztatása, felzárkóztatása, esélyegyenlőségének megteremtése érdekében folyamatos a kapcsolattartás a szakszolgálatokkal. Ugyanúgy, mint a védőnővel, velük is aktív jelzőrendszert kell kialakítani és működtetni. A gyermekek beóvodáztatása mellett, ők a családoknak is segítséget tudnak nyújtani. A segítségnyújtásnak számos megnyilvánulási formája van:

- Tájékoztatás, az igényelhető szociális juttatásokról, segítség az igénylésben.
- Ruhanemű és egyéb adományok gyűjtése, eljuttatása a rászoruló családoknak.
- Rendszeres családlátogatásokkal a családok segítése.(tanácsadás)

A családok mellett az óvodát is rendszeresen látogatják, az óvodapedagógusokat is tanácsokkal látják el, érdeklődnek a HHH gyermekek óvodába járásáról (hiányzások). Szükség esetén megteszik a szükséges lépéseket (szülők látogatása, jegyző, szakszolgálatok bevonása).

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- Beiratkozás előtt kapcsolatfelvételének kezdeményezése az óvoda részéről, az óvodai beiratkozás támogatása céljából.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- A HHH gyermekek hiányzás csökkentése érdekében folyamatos megbeszélések (havi egy alkalommal).
- A HHH gyermekek óvodai ingyenességének biztosítása.

A magatartási, fejlődési zavarokkal küzdő gyermekeknek és szüleiknek, valamint a beiskolázási problémák megoldásában nyújt segítséget a *nevelési tanácsadó*. A tanácsadó munkatársai már az őszi folyamán várják és fogadják folyamatosan az óvoda vizsgálatkérő igényeit. A tanácsadóban az iskolaérettségi vizsgálatokat január-március között végzik a pszichológusok. Így az iskolai beíratások idejére minden gyermeknél kész szakvélemény áll a rendelkezésünkre. Az elkészült szakvélemény tartalmazza a gyermek további fejlesztésének irányvonalát. Szükség esetén a tanácsadó fejlesztő és gyógypedagógusai foglalkoznak a gyermekekkel. Az odautazást a szülőnek kell megoldania.

Szervezési feladatok:

- A nagycsoportosok mérése, a szülők tájékoztatása.
- A vizsgálatkérő lapok elkészítése, továbbítása, a szülői hozzájárulások beszerzése.
- A meghatározott fejlesztési irányoknak megfelelő egyéni fejlesztés.

IPR és a nevelési tanácsadó:

Az óvodai nevelés során azt tapasztaltuk az elmúlt években, hogy azokat kell a legtöbbször a nevelési tanácsadóba utalni, akik HH és HHH gyermekek. Ez a családok instabil, létbizonytalansággal teli, kilátástalan helyzetéből adódik, ami a gyermek számára a legtöbbször ingerszegény környezettel párosul. A nem megfelelő körülmények, a szülők aluliskolázottsága nem elősegíti, sokkal inkább lemaradásra ítéli, peremhelyzetre szorítja a gyermeket. Ebből a helyzetből nagyon nehéz kikerülni. A gyermek lemaradása a társakhoz képest, még nagyobb hátránnyá válik, ahogy egyre inkább leszakad a közösségtől a fejlődésben.

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- Prevenció, a gyermekek fejlődésének lelassulásának megakadályozása érdekében.
- A nevelési tanácsadó szakembereinek a bevonása a preventív és felzárkóztató tevékenységbe.
- A szülők meggyőzése és támogatása a fejlesztéssel kapcsolatosan.
- Esetmegbeszélések a tanácsadó szakembereivel.

Amennyiben a gyermeknél olyan fokú lemaradást, sérülést diagnosztizálnak, tovább utalják a *szakértői és rehabilitációs bizottsághoz*.

A szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálja a gyermekek veleszületett, illetve a környezetében ért káros hatások által kialakult fejlődési zavarokat. A bizottság vizsgálata után szakvéleményt készít, amelyet a szülő és az óvoda egyaránt megkapnak. Mind a szülő, mind az óvoda részére határozott teendőket jelöl meg, az

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

óvoda, iskola kijelölésével, az integráció lehetőségeivel. A gyermeket fejlesztő foglalkozásokra irányítja, amelyet a bizottság munkatársai végeznek.

IPR és a szakértői és rehabilitációs bizottság:

A HHH gyermekek körében is előfordulhat, hogy a gyermek sérült. Az ő fejlődése még nagyobb veszélyben van, hiszen a nem megfelelő családi körülmények és a gyermek sérülése összeadódik, még kevesebb esélyt hagyva számára a felzárkózáshoz. Fontos, hogy a problémát mielőbb felismerjük és szakember segítségével, azzal együttműködésben fejlesszük a gyermeket. A szülőt támogatni, bátorítani kell, hogy a helyzet elviselhetőbb és kezelhetőbb legyen számára. Amennyiben lehetőségünk van rá (a gyermek sérülésének mértékétől és a sérülés jellegéből adódóan), kezdeményezni kell a gyermek integrációját.

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- A probléma felismerése, a szülő tájékoztatása (esetleg a védőnő, orvos bevonásával), a gyermek irányítása a szakértői és rehabilitációs bizottsághoz.
- A szakvélemény elfogadása és betartása (kijelölt intézmény választása), a gyermek fejlesztésének segítése, támogatása.
- A gyermek és az integráció elfogadtatása a többi gyermekkel és szülővel.
- Folyamatos kapcsolattartás a bizottság fejlesztő szakembereivel és az egészségügyi intézményekkel.
- Esetmegbeszélések a partnerekkel.

Szervezési feladatok:

- A gyermekek megfigyelése, mérése, a szülő tájékoztatása.
- A vizsgálatkérő lapok elkészítése, továbbítása, a szülői hozzájárulások beszerzése.
- A szülő támogatása a fejlesztésben, a megfelelő intézmény kiválasztásában.

9.5. Szavai Körzeti Óvodai Társulás

A kapcsolattartás elsősorban a vezető feladata és felelőssége. Fontos, hogy milyen információkat kap az önkormányzat az óvodában folyó pedagógiai munkáról. Az eredményeiről, sikereiről, nehézségeiről. Fontos a pontos és korrekt tájékoztatás. Az önkormányzattól jövő értesülések, döntések, határozatok, információk a vezetőn keresztül jutnak el a dolgozókhöz.

Kapcsolattartás formái:

- A társulási tanács ülésein az óvoda helyzetének korrekt ismertetése, az óvoda érdekeinek képviselete.
- Az óvoda rendezvényeire, ünnepeire a fenntartó önkormányzatok képviselőinek meghívása.
- Közös rendezvények az önkormányzattal.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Szervezési feladatok:

- Az óvoda dokumentumainak megismertetése, elfogadtatása.
- A törvényben előírt tájékoztatási és véleményezési kötelezettségnek való megfelelés.
- Meghívás az óvodai rendezvényekre.
- Beszámolók, tájékoztatók elkészítése.

IPR és az önkormányzat / fenntartó:

Az IPR céljának és feladatának megismertetése a fenntartóval, a program kiemelt jelentőségének a felismertetése. A program működtetésének

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- A célcsoport felmérése.
- Az adatok, tények, konkrét feladatok megismertetése a fenntartóval.

10. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg. Az őt érintő döntésekben a gyermek mindenképp felett álló érdekét kell elsősorban figyelembe venni. A törvény a családban nevelkedést tekinti kiindulópontnak, preventív gyermekvédelmet szorgalmaz.

„Nincs gyermeknevelési recept. A gyermek érdeke azt kívánja, hogy megmutassuk neki a korlátokat, s azokon belül engedjük, hogy őket az életkoruknak megfelelő helyzetben önállóan dönteni, a döntések alapján bekövetkező magatartásukat pedig szükséges minősíteni.”

(Dr. Vajda Zsuzsanna)

A gyermekvédelmi dokumentáció tartalmazza:

- A gyermekek anamnézisének.
- Feljegyzéseket a családlátogatásokról, a tanácsadásokról.
- A kapcsolattartás formáit a családdal és a partner intézményekkel.
- A védőnővel közös jelzőrendszert, amely a HH és HHH gyermekek mielőbbi óvodai beíratását szolgálja.
- Az igazolásokat a gyermekvédelmi kedvezmények igénybe vételéhez.
- Az igazolatlan hiányzásokat, a megtett intézkedéseket és azok eredményeit.

A szülőket az év eleji szülői értekezleten tájékoztatjuk az óvoda gyermekvédelmi tevékenységéről, a partner intézményekről és azok munkájáról. A tájékoztatás kiterjed a szülőkre, gyermekeik és a pedagógusok jogaira és kötelezettségeire, az igénybe vehető kedvezményekre. Begyűjtjük a kedvezmények igénybe vételéhez szükséges igazolásokat.

A gyermekvédelmi felelős folyamatosan figyelemmel kíséri a HH és HHH gyermekeket. (óvodába járási szokásaikat, gondozottságukat, fejlődésüket)

Szorgalmazzuk a 3 éves gyermekek óvodai beíratását.

A gyermekvédelemhez szorosan kapcsolódnak a rendszeres szűrővizsgálatok, amelyek megszervezéséről gondoskodunk. Az iskolába lépő veszélyeztetett

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

gyermekéről informáljuk az iskolai gyermekvédelmi felelőst. Amennyiben szükségessé válik, bevonjuk a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatot.

Szervezési feladatok:

- A HH és HHH gyermekek összegyűjtése.
- Családlátogatás szervezése.
- A hiányzások minimalizálása.
- Szűrővizsgálatok szervezése.
- A fejlesztési tervek alapján egyéni felzárkóztató tevékenységek szervezése.
- Szükség esetén nevelési tanácsadóhoz, illetve szakértői bizottsághoz irányítjuk a gyermekeket.
- A törvény által meghatározott ellátásokat, kedvezményeket biztosítjuk a gyermekek és szüleik számára (ingyenes, kedvezményes étkezés), az egyéb ellátásokról, támogatásokról tájékoztatjuk őket.
- Rendszeres kapcsolat ápolása a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, a nevelési tanácsadóval, a szakértői és rehabilitációs bizottsággal.

Integrációs program (továbbiakban IPR) gyermekvédelmi feladatai:

Gyermekvédelmi szempontból is nagyon fontos, hogy a gyermekek minél előbb óvodába kerüljenek. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél könnyebb biztosítani az esélyegyenlőséget, ha már 3 éves korban óvodába kerülnek. A szülők számára lehetőséget kell teremteni a munkavállalásra, az óvoda nyitva tartása által.

Az óvoda nyitva tartását a szülői igényekhez kell igazítani.

Az integrációs program működtetése érdekében együttműködést kell kialakítani a családdal, a helyi önkormányzattal (a felvételi körzet önkormányzataival), a védőnővel, a gyermekvédelmi és családsegítő szolgálattal, az iskolával.

Az IPR-rel kapcsolatos szervezési feladatok:

- Tájékozódás az óvodáskorú gyermekekről.
- Az óvoda megismertetése a családokkal, nyílt napok, programok szervezésével.
- A HHH gyermekek óvodába „csalogatása”.
- A jelzőrendszer folyamatos működtetése a védőnővel, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal.
- A gyermekek óvodába járásának figyelemmel kísérése, a hiányzások minimalizálása.
- Igényfelmérés az óvoda nyitva tartásával kapcsolatosan.
- Részvétel a szűrővizsgálatokon, a testi és mentális fejlődés nyomon követése, elmaradás esetén a kompetens intézmények, szakemberek bevonása a fejlesztésbe.
- Jótékonyági tevékenység felvállalása (adományok gyűjtése a rászorulóknak, eljuttatásuk a családokhoz).
- Kirándulások szervezése, a részvétel biztosítása minden gyermek számára.

11. Az óvodai élet tevékenységformái

„ Az óvodai nevelés évei alatt a gyermekek egyéni adottságaiktól, fejlődési sajátosságaitól függően sokoldalúan fejlődnek. Az óvoda és a család azzal az előrelátó céllal segíti elő a folyamatot, hogy a gyermekek az iskolába lépés idejére életkoruknak megfelelő érettséget érjenek el. Sokoldalú fejlődésüket sokféle tevékenység segíti elő.”

(Forrai Katalin)

11.1. Játék

„A játék, mint fő tevékenység a gyermek fejlesztésének legfontosabb eszköze is. A gyermek azért játszik, mert fejlődik, és azért fejlődik, mert játszik. A gyermek nem azért játszik, hogy felkészüljön az életre, de a játékban mégis ez történik.”

(Rubinstein)

A játék a gyermek legsajátosabb tevékenysége, olyan értelmes, önkéntes és szabadon választott konkrét gyakorlati tevékenysége, amelyben a személyiségnek a környezethez való viszonya sajátos formában tükröződik.

Mivel ez a legfontosabb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközévé válik. A játék örömet és szórakozást jelent a gyermeknek. A gyermek elsődleges partnere a játékban a felnőtt. Ő lesz az utánozható minta, a játéktevékenység segítője, és kezdeményezője is egyben.

A gyermek a játékon keresztül ismeri meg az őt körülvevő környezetet, élményeit, tapasztalatait a játékban dolgozza fel. A játék manipulatív, mozgásos és szellemi tevékenység is egyben. A kezdeti manipulációs játékoktól (rakosgatja, ütögeti a tárgyakat) fokozatosan jut el a bonyolultabb szerep- illetve szabályjátékokhoz. Az egyedül végzett tevékenységtől fokozatosan jut el a társas tevékenységig. A játékban tükröződik a gyermek személyes környezetének élete, élményei, félelmei, szorongása. Segít feldolgozni az őt ért negatív hatásokat, pozitív élményeit megerősíti a játékban.

Itt is, mint az óvodai nevelés minden területén, megfigyelhető egy minőségi fejlődés. Minél fejlettebb egy gyermek játéka, annál fejlettebb a személyisége, a gondolkodása, a szocializációja.

A játékoság kialakítása, a játékos történetek eljátszása a zenei eszközök felhasználásával, mozgással, tánccal, utánozó állatmozgások, vagy kitalált lények tánca ritmikus, egyedi mozgássorokkal a személyiségfejlesztés meghatározó eszköze.

A gyermek számára a játék komoly tevékenységet jelent, fokozatosan alakul ki játéktudata, megtanulja elfogadni a játék szabályait, amelyek csak, mint feltételes adottságok jelennek meg.

A gyermekek kíváncsiságára alapozó differenciált tevékenységeken keresztül ösztönzést kapnak a tudás megszerzésére, próbálkozásokra. Hamar sikerélményhez jutnak a kisebbek is. Szívesen kipróbálják kompetenciájuk határait, önállóságra törekszenek, segítséget adnak, megmutatják mire képesek.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Az óvodai tevékenységeink változatosak, élménygazdagabbak, cselekvő tevékeny részvételt biztosítanak a gyermekeknek, mely által ismereteik jobban rögzülnek. A gyermekek társas játékaiban, alkotásaiban (rajzaikban) megjelenik az élmények feldolgozása.

A gyermeki játékra jellemző megnyilvánulási formák:

- gyakorló játék;
A ritmikus gyakorlás és megismerő tevékenység során fejlesztjük a szem-kéz koordinációt, a dominanciát, a térérzékelést.
- konstrukciós játék;
Fejlesztjük, segítjük az összerakosgatás és szerkesztés örömeinek kibontakoztatását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósulását, az eszközök kombinált alkalmazásának lehetőségét, a szerkesztés örömeinek átélését.
- barkácsolás;
Fejlesztjük és segítjük, hogy ők is aktívan bekapcsolódhassanak a javítási műveletekbe, átérezve munkájuk örömét-eredményét. Az általuk készített eszközök a szerepjátszó-bábozó tevékenység eszközévé válik.
- szerepjáték;
Fejlesztjük a gyermekek viselkedéskultúráját, alkalmazkodó képességét, aktivitását, segítőkészségét, komplex személyiségfejlődését.
- szabályjáték;
Fejlesztjük a szabályok pontos betartásának elfogadását, az egymásért, egymással folytatott játéktevékenység örömeinek kialakulását.
- dramatizálás, bábozás;
Fejlesztjük az empátiát segítő magatartásformák erősítését, a pozitív szokáselemek tükröződését a cselekedetekben, a konfliktushelyzetek megoldását, kifejezőkészséget, érzelmi élet fejlődését.
- szabadban megvalósuló játékok;
A gyermek megismerő, felfedező tevékenysége, amelynek alapja a tapasztalatszerzés, a természetes kíváncsiság. Az udvari környezet, a kedvelt játszó és kirándulóhelyek, sajátos lehetőségekkel, hangulatokkal, örömteli tevékenységek sokaságát biztosítják. Kedvezően alakulnak a gyermekek közti társas kapcsolatok, lehetőség van együttműködésre, elkülönülésre, a mozgásigény kielégítésére (mászásra, csúszásra, gyaloglásra, futásra, homokozásra, pancsolásra, stb.).

A játékirányítás ajánlott módszerei:

A gyermek a környezet felé kimeríthetetlen kíváncsisággal fordul. Az óvodai nevelésünk a játékot a legfejlesztőbb tevékenységnek tartja, ahol a gyermek figyel, érzékel, tapasztal. Segítségért-magyarázatért a felnőtthez fordul. Optimális eredményt a szülők-óvónők-óvodában dolgozó felnőttek összefogásával érhetünk el, amelyhez szükséges a kölcsönös tájékozódás, tájékoztatás és együttműködés. A

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

gyermeki játék fontos jellemzője a környezetéhez kapcsolódó aktuális attitűd. A kíváncsiságnak e mozgatórugóit használjuk fel érzelmeik formálásában. Fontosnak tartjuk a közös játszást, a gyermekek játékba való beleélését, az együttérzést és a türelmet.

Az óvodapedagógus sajátos játéksegítő módszereiről a következőket valljuk:

- szemléljük a játékot;
- hagyjuk a gyermeket a probléma megoldásában;
- segítünk, ha szükséges;
- együttes játékunkkal még nagyobb örömet okozunk a gyermeknek.

Az óvodapedagógus feladata:

- A játék tudatos felhasználása a nevelő tevékenységben, a fejlesztésben.
- Tapasztalatok, ismeretek nyújtása, feldolgozása a játék által.
- Játékmegfigyelések végzése, amelyek által jobban megismerheti a gyermeket.
- Megfelelő környezet biztosítása a játékhoz (nyugodt légkör, megfelelő hely, eszközök).
- Segítse elő a visszahúzódó, peremhelyzetben lévő gyermekek integrációját irányított játék tevékenységek által.
- Oldja a beszoktatás feszültségeit a gyermekben a játék erejével.
- A játék fejlesztésével segítse elő a szocializációt (közösségi szabályok alkalmazása, egymás elfogadása, értékelése, baráti kapcsolatok megerősítése).
- A játék formáinak és tartalmának gazdagítása.
- Használja a játékot a konfliktus megoldó képesség fejlesztésében.
- Tegye az erkölcsi nevelés hatékony eszközévé (helyes-helytelen viselkedési formák).
- Segítse elő a játékos tevékenységek által az iskolaérettség kialakulását.
- Biztosítson változatos élményszerzési lehetőséget.

Szervezési feladatok:

- Folyamatosan biztosítsa a megfelelő körülményeket az önkéntes, spontán játékhoz (hely, idő, eszközök).
- Változatos ismeret-, tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása a játékban.
- A játék formáinak és tartalmának fejlesztése.
- A szocializáció fejlődésének elősegítése a játék indirekt irányításával (együttműködési hajlandóság, érdeklődés a társak iránt, a baráti kapcsolatok ápolása, konfliktuskezelés).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szükségleteinek és életkorának megfelelően válasszon játékot.
- Kapcsolódjon be a közös játékokba, legyen képes a csoportos játéokra.
- Legyen kezdeményező, kreatív, együttműködő.
- Tudja elfogadni és alkalmazni a szabályokat.
- Tudjon azonosulni a játékban a szerepével.
- Legyenek kialakult, állandó baráti kapcsolatai.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Tudja elfogadni mások véleményét, érvényesíteni saját elképzeléseit.
- Tudjon helytállni az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- A játékban örömeiket lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon át is folytassanak.
- A játék során olyan tulajdonságok, magatartásformák alakulnak ki, amelyek a későbbiekben meghatározóak lesznek.

11.2. Verselés, mesélés

Az óvodai irodalmi nevelés *célja* a gyermek érzelmi, értelmi képességeinek fejlesztése, az erkölcsi nevelés és az esztétikai fogékonyság megalapozása.

Az óvodás gyermek mindig „csinál” valamit, állandóan tevékenykedik. Tevékenységeit érzelem kíséri és irányítja.

A tevékenység közben:

- tanulja az érzelmeket;
- kialakulnak társas kapcsolatai;
- fejlődnek értelmi képességei;
- ügyesedik, tanulja a türelmes magatartást, erősödik az akarata;
- fejlődik beszédkésztsége;
- átélve megtapasztalja a helyes magatartást.

A mese személyiségformáló ereje:

„A gyermek a mesét hallva megérzi, hogy mit jelent e világban emberi lénynek lenni: komoly küzdelmet az élet nehézségeivel, ugyanakkor csodás kalandot is.”

(Bruno Bettelheim)

Ahhoz a gyermek megtalálja helyét a családjában, az óvodában és általában a világban, szüksége van a támogató szülői magatartásra, az őt körülvevő felnőttek figyelmére és az átadott kulturális örökségre, amelyet az irodalom közvetít számára.

A hallott történetek:

- mozgásba hozzák képzeletét;
- fejlesztik intellektusát;
- eligazítják az érzelmeiben;
- segítségével megbékél a félelmeivel és elfogadja vágyait;
- elismeri a nehézségeket,
- megoldásokat javasol a problémáira (népmese igazságérzete).

Az, hogy a gyermek milyen meséket hallgat szívesen, a lelki fejlettségi szintjétől és az életkorától függ. A mesék általában 4-5 éves kor körül kezdik kifejteni jótékony/személyiségformáló erejüket.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

„A fejlődés törvényszerűségei pontosan megjelölik a nevelő számára az utat, amelyet követni kell a kisgyermek irodalmi nevelésében. A gyermek életének első éveiben, amikor még többnyire érzékszervei útján szerzi az tapasztalatait, természetes, hogy azok az irodalmi művek hatnak rá legerősebben, amelyek erősen érzéki jellegűek, azaz közvetlenül felfoghatóak: a zenei elemeket tartalmazó irodalmi alkotások. Az első irodalmi műfaj, mellyel a kisgyermek megismerkedik: a verses mondóka.”

(Petrolay Margit)

A mondóka zeneisége, a szavak csengése, a ritmikus mozgás, örömforrást jelent a gyermek számára. Ez az összetett irodalmi, zenei, mozgásos hatás az első esztétikai élménye.

Amikor a gyermek óvodába kerül már nagyon sokoldalúak a tevékenységei: rajzol, formáz, épít, képeskönyveket nézeget, érdeklődik a mesék, versek, énekek iránt, azokat érdeklődéssel hallgatja. Következő lépésként az érdeklődés mellett már a mesehallgatás igénye is megjelenik, kéri a mesélést. Fontos, hogy a mese mindig megnyugtassa, így biztosítja a gyermek érzelmi biztonságát. Ahogy a gyermek halad előre a fejlődésben, a kép jelentőségét lassan felváltja a szöveg előtérbe kerülése, már a mondanivaló is fontossá válik számára.

A mesetudat kialakulásával már a hosszabb, izgalmasabb meséket szeretik, de fontossá válik a humor is. A mesélés személyiségformáló erejét fokozza a felnőttel való aktív együttlét. A mese „jó” befejezése fejleszti a gyermek igazságérzetét – a jó elnyeri jutalmát, a rossz a méltó büntetését- beépül a személyiségébe.

A mese a személyiségformálás mellett fontos ismeretszerzési forrás is. Ismereteket szerez az őt körülvevő világról (állatok viselkedése), emberi tulajdonságokról.

A mese mellett a vershallgatás, verstanulás is hatékony nevelési eszköz. Fontos szerepe van az esztétikai nevelésben, az emlékezet, figyelem fejlesztésében. A versek, mesék által bővül a gyermek szókincse, beszéde választékosabbá, igényesebbé válik. Abból adódóan, hogy a mese-, vershallgatás, verstanulás egy komplex tevékenységet igényel a gyermek részéről, nagyon jó eszköze az értelmi fejlesztésnek.

Hiszen:

- használja fantáziáját;
- fejleszti képzeletét;
- gondolkodásra késztet,
- folyamatos beszédet igényel,
- összekapcsolódhat más tevékenységi formákkal (ábrázolás, ritmikus mozgás, zene).

Az irodalmi nevelés feladatai:

- Felkelteni és fenntartani az érdeklődést a mondókák, versek, mesék és általában az irodalmi művek iránt.
- Az anyanyelvi kultúra, a beszéd fejlesztése.
- Az erkölcsi, érzelmi, értelmi nevelés támogatása.
- Segítse a gyermeket eligazodni a világban.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- A szocializáció elősegítése az együttes tevékenység által (gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek).
- Személyiségformálás.
- Az ismeretek bővítése.

Az irodalmi nevelés tartalmi elemei:

Az irodalmi nevelés tervezésénél *mondókákat, verseket, meséket* válogatunk a gyermek egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve.

A meséket típusonként válogatjuk. Létezik:

- *állatmese;*
- *láncmese;*
- *halmozó mese;*
- *népmese;*
- *tündérmese;*
- *csalimese;*
- *tréfás mese;*
- *modern mese (helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi).*

AZ IRODALMI NEVELÉS TARTALMI ELEMEI			
	<i>Kiscsoport</i>	<i>Középső csoport</i>	<i>Nagy csoport</i>
<i>Mondóka</i>	2-3 megtanulása; 4-5 hallgatása,	2-3 kiolvasó megtanulása; 4-5 mondóka megtanulása;	4-5 kiolvasó mondóka megtanulása;
<i>Vers</i>	1-2 rövid vers megtanulása; 8-10 meghallgatása;	5-6 vers megtanulása; 10-12 vershallgatás;	6-8 vers megtanulása; 15-20 vershallgatás;
<i>Mese</i>	10-12 mese hallgatása;	12-14 új mese; (állatmese, halmozó és láncmese, tündérmese),	15-20 új mese, (népmese, tündérmese, tréfás mese, csalimese, modern mese)

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmi biztonság megteremtése.
- Az ismeretek bővítése.
- Az esztétikai fogékonyság kialakítása, fejlesztése.
- Az olvasóvá nevelés megalapozása az érdeklődés felkeltésével, az irodalmi művek iránt.
- Értékközvetítés.
- A belső képalkotás, a fantázia fejlesztése.
- A gondolkodás fejlesztése (emlékezet, képzelet, figyelem fejlesztésével).

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Az emberi kapcsolatok elmélyítése, baráti kapcsolatok alakítása, a szocializáció fejlesztése.
- A beszéd, a kommunikáció fejlesztése.
- Olyan irodalmi művek kiválasztása, amelyek elősegítik a hatékony személyiségfejlesztést.

Szervezési feladatok:

- Anyanyelvi játékok alkalmazása az óvodai nevelés egész folyamatában.
- Életkornak és egyéni sajátosságoknak megfelelően válogatott versek, mesék, mondókák.
- A megfelelő légkör megteremtése és fenntartása a mese és vers hallgatás során.
- A szocializáció erősítése a dramatizálás, bábozás segítségével.
- Eszközök biztosítása a játékokhoz, közös bábkészítés a gyermekkel.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek érzelmileg stabil, kiegyensúlyozott.
- Kialakult a szépérzéke, fogékony az irodalmi alkotásokra.
- Szívesen hallgat mesét, tanul verset, nézeget könyveket, érdeklődve a tartalmuk iránt.
- Képes belső képzeleti képeket alkotni a hallottak alapján.
- Érzik és értik a magyar nyelv ritmikus, fordulatos kifejezéseit, szókincsük gazdag, beszédük választékos.
- Kialakulóban van értékrendje.
- Megérti a mese mondanivalóját.
- Képesek meséket, történeteket kitalálni.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak.

11.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„Mindenkinek az a zene tetszik a legjobban, amelyhez gyermekkorában szokott. A korán fejlesztett jó ízlés nehezen ronthat el később, ezért ügyeljünk az első benyomásokra, az egész életre kihatnak.”

(Kodály Zoltán)

A zenei nevelés hatása a gyermek fejlődésére:

A zenei nevelés az óvodai nevelés részeként erőteljesen befolyásolja a gyermeki személyiség fejlődését. Különböző benyomások (a különböző tevékenység formákon keresztül) hatnak rá, amelyek egymással összefüggésben vannak és a képességek alakulásában mutatkoznak meg.

- A zene, az ének érzelmeket vált ki a gyermekből. Átéli a dalok hangulatát, színesedik érzelemvilága a különböző hangulatok megismerésével, az azokkal való azonosulással. Így válhat az érzelmi nevelés fontos eszközévé.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Hat a gyermek értelmi fejlődésére, a megfigyelések, összehasonlítási folyamatok által.
- Fejlődik emlékezete a dalok dallamának, szövegének megtanulásával, felidézésével.
- Zenehallgatás közben fejlődik képzelete, a dal cselekményének, hangulatának képzetben való megelevenedésével.
- Kialakul, fejlődik az alkotókedve, amikor a tanult dalok hatására kitalál dalokat, saját maga és mások öröme.
- Az énekes játékok hatására fejlődik akarata, a játékszabályok elfogadásával, a térforma betartásával, a tiszta énekléssel.
- Az együtt éneklés, együtt játszás elősegíti a szocializációs fejlődést. Az egy időben végzett tevékenység, a játék öröme szorosabbá fűzi a kapcsolatot a többi gyermekkel, a felnőttekkel.
- Elősegíti a testi fejlődést is a légzés fejlődésével, a mozgáskoordináció, egyensúlyérzék fejlesztésével. Igényli az esztétikus, összehangolt mozgást.

A zenei nevelésnek az anyanyelvi neveléssel és az irodalommal van a legszorosabb kapcsolata. A szöveg és a dallam ritmusa szoros összefüggésben állnak, fejlődik a szókinccs az új dalok megtanulásával.

A zenei nevelés otthon kezdődik, ahogy arra az idézet is utal. Elsősorban a gyermek édesanyjának zenei nevelése/neveltetése a meghatározó. Ha az édesanya szereti a zenét, szívesen és sokat énekel, dúdol, játszik énekes játékokat a gyermekével, már korán felkelti a gyermek zenei érdeklődését. Az óvodának erre az érdeklődésre, az otthonról hozott benyomásokra kell felépítenie a nevelő tevékenységét. A család az óvodai zenei neveléssel együttműködve segítheti a gyermek zenei fogékonyságának megalapozását.

Zenei nevelésünk során megpróbáljuk kellő motiválással a gyermekek figyelmét ráirányítani a környezetünk hangjainak szépségére, érdekességére.

Kialakíthatjuk így a rácsodálkozás és a pozitív érzelmi viszonyulás örömeit. Ennek érdekében nap, mint nap megteremtjük annak lehetőségét, hogy a szűkebb és tágabb környezetünkben, így a természetben is közösen felfedezhessük és utánozhassuk a kisállatok (béka, madár, tücsök, kutya, macska...), természeti jelenségek (eső, szél...), tárgyak (járművek, gépek) hangjait.

Az évszakokhoz és az óvodai ünnepkörökhöz igazodó, az óvodában játszható énekes népszokások (Tárgyi feltételek megteremtése (természetes anyagok gyűjtése, népviseleti ruhák, eszközök, zenei anyagok, hangszerek, kézműves tevékenységhez szükséges kellékek)

A zene iránti fogékonyság megnyilvánulásai:

- A gyermek érdeklődik a zene iránt.
- Az éneklési készség korai megnyilvánulásában.
- A zenéhez igazodó ritmikus mozgásban.
- A hallott dallam pontos visszaadásában.
- A spontán dúdolásokban, a dallamkitalálásban.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- A zenei emlékezet bőségében.

A zenei nevelés irányelvei:

- A zene emberformáló erejét fel kell használnunk a személyiség alakításában, az ízlés, az esztétikai érzék formálásában.
- A zenei nevelés már a születéstől elkezdődik.
- A saját néphagyományból kell kiindulnia, mert a nyelv és a dallam itt tökéletes egységet alkot.
- Az éneklés az aktív zenélés legtermészetesebb módja, örömforrás mindenki számára.
- A zenei elemeket közvetlen, élő zenével kell megtanulni.

A zenei nevelés feladata:

Az óvodai zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza a zenei anyanyelv kialakítását.

- A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése.
- A zenei ízlés, esztétikai érzék formálása.
- A hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus mozgás fejlesztése.
- Az óvodás gyermek életkori sajátosságainak megfelelő ismeretátadás, képesség fejlesztés.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek felmérése óvodába kerüléskor.
- Az éves fejlesztési terv elkészítése a tapasztalatok alapján, korcsoportonkénti lebontásban. A három év fejlesztési tervei egymásra építésével.
- Az egyéni fejlesztés lehetőségeinek megteremtése.
- Az érzelmi biztonság megteremtése a kicsiknél, ölbeli játékokkal, döcögtetőkkel, lovagoltatókkal, csiklandókkal, tenyérjátékokkal.
- A dalanyag kiválasztásánál vegye figyelembe
 - Dallamfordulatok, motívumok nehézségi fokát,
 - Az új dalok sorrendjét változatos dallamfordulatok szerint tervezze meg.
- Fokozatosan bővüljön a gyermek dallam- és ritmusmotívum tára.
- Figyeljen a mozgások szép, egyöntetű, harmonikus megformálására.
- Az énekléshez kapcsolódó járást/mozgást használja a ritmusérzék fejlesztésére.
- A belső hallás fejlesztése.
- Az éneklési készség fejlesztése, a tiszta, magabiztos éneklés kialakítása.
- Zenei formaérzék fejlesztése (motívumhangsúly kiemelés).
- A zenei fogalompárok megismertetése (halk-hangos; magas-mély; gyors-lassú).
- A zenei alkotókészség, kreativitás fejlesztése.
- A zene szeretetére, hallgatására nevelés.
- A gyermek figyelmének minőségi fejlesztése (az önkéntes, rácsodálkozó figyelemtől jusson el a szándékos és tartós figyelemhez).

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Néhány hangszer használatának megismertetése (dob, cintányér, triangulum).
- Hangszer alkalmazása az óvónői éneklés kíséretére, kiegészítésére.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbség zenei kultúráját.
- Nyújtson spontán utánozható mintát a gyermeknek, az éneklést, zenélést tegye a mindennapok szerves részévé.
- A közös játék, tánc, zene élménye fokozza az egymáshoz közelebb kerülés lehetőségét, biztosítja a harmonikus, szeretetteljes légkör kialakulását, olyan élményt jelent a gyermekeknek, melyet újra és újra át akarnak élni.

A zenei nevelés tartalmi elemei:

A ZENEI NEVELÉS TARTALMI ELEMEI				
		Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Éneklési készség – tiszta énekhang alakítása	<i>Hangterjedelem</i>	3-5 hang	3-6 hang	3-6 hang
	<i>Dalanyag</i>	Max. 16-ot; 10-et tudjon, 6-ot jól tudjon	Max. 20-at; 18-at tudjon, 10-et jól tudjon	Max. 25-öt 20-at tudjon, 10-et jól tudjon
Hallásfejlesztés	<i>Magas-mély reláció</i>	Oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának változását átveszik.	Oktáv és kvint távolságot mutatják, kezdőhang magasságának változását átveszik, ismert, egyszerű dallamokat térben mutatják.	Térben mutatják az ismert dallamokat (lassú tempóban), motívumok dallamvonalát mutatják.
	<i>Halk-hangos különbsége</i>	Felismerése beszéden, éneken, zörejen.	Felismerik a különbséget és énekelnek, beszélnek, tapsolnak halkán és hangosan (váltakozva is).	A halk és hangos, gyors és lassú fogalompárok megismerése és együttgyakorlása.
	<i>Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése</i>		Jól ismert dalokat szöveg nélkül felismerik dúdolásról vagy hangszerről.	Dallamfelismerés kezdő motívumról vagy belső motívumról.
	<i>Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése</i>		Motívumok váltva (belső hallással) halkán, hangosan.	Dallambújtatás rövidebb és hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban.
	<i>Motívum-visszhang</i>		Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek.	Motívum-visszaéneklés kitalált szöveggel,

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

				csoportosan és egyénekenként folyamatosan.
	<i>Hangszínek megfigyelése</i>	2-3 élesen letérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínét megkülönböztetik.	Finomabb zörejek és egymás hangjának felismerése, a természet, környezet zajainak megismerése.	Sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás.
	<i>Zenehallgatás</i>	Az óvónó énekét érdeklődve hallgatják.	Néhány percig tudnak figyelni az éneklésre, hangszerjátékra, igénylik a dal újrhallgatását.	Hosszabb énekelt vagy hangszeren előadott dal figyelmes hallgatása, érdeklődő élvezete.
Ritmuserzők fejlesztése	<i>Egyenletes lüktetés</i>	Játékos mozdulatokkal az egyenletes lüktetést érzik.	Egyenletes lüktetés, járással és tapssal.	Egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása.
	<i>Ritmus</i>		Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.	Dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése, dallamfelismerés ritmusról.
	<i>Tempókülönbségek: gyors, lassú tempó</i>	Egyszerű mozgással követik az óvónó éneklésének vagy hangszerjátékának tempóváltását.	Gyors és lassú beszéd, ének, mozgás, tempótartás képessége.	Gyors és lassú különbsége, gyakorlatban önálló irányítással is, tempótartás óvónó nélkül is.
Mozgás, térforma		Játékos mozdulatok egyénileg az óvónóval, kis csoportban együtt	Teljes csoporttal együtt egyöntetű mozgás, esztétikus játékmozdulatok.	Esztétikus együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok.
Ütőhangszerek		Egyszerű ritmushangszerek használata.	Dob, cintányér, háromszög használata, maguk készítette „hangszerek”, használatuk.	Dob, háromszög, cintányér egyéni, változatos használat a dalokhoz alkalmazkodva.
Zenei formaérzők		Egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása.	A motívum (4 egység) hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus- és dallamvisszhang.	A motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal, ritmus- és dallamvisszhang.
Zenei	<i>improvizáció</i>		Dallamfordulatok	Zenei kérdés-

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

alkotókedv			kitalálása (név, köszönés) motívumokkal.	felelet kitalálása (motívumonként), mondókára dallamkitalálás, saját szöveg, mese énekelve.
------------	--	--	--	---

Szervezési feladatok:

- Megfigyelési szempontsor elkészítése, dokumentálása.
- A szükséges eszközök biztosítása.
- Olyan légkör kialakítása, amelyben bármikor/bárhol megjelenhet a zene, az ének (pl.: köszönés, spontán tevékenységek, játék).
- Megfelelő hely és eszközök biztosítása az énekes játékokhoz.
- A gyermekek bátorítása az éneklésre, zenélésre.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek szeret énekelni, kezdeményez énekes játékokat.
- Tisztán tud énekelni, dallammotívumokat vissza tud énekelni.
- Mozgását koordinálja, harmonikus, követi a csoport mozgását.
- A fogalompárokot érti, alkalmazza azokat éneklésben, mozgásban.
- Szeret kitalálni dallamot, mozgást, ritmust, játékot, zenei képzelete kreatív.
- Szocializációs fejlettsége, baráti kapcsolatai megnyilvánulnak az énekes játékokban is.
- Felfedezik a hangok szépségét és zenei harmóniáját.
- A gyermekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben hallható hangokat.

Tánc:

- Egyszerű táncok, mozgássorok tanulása, begyakorlása, az együttes koordinált mozgás kialakítása, téri orientációs fejlesztési lehetőségek kiaknázása.
- Ismerkedő, köszöntő játékok- testhangszerek, elemi zenélés, táncok, mozgások: kapcsolatteremtés, egymásra figyelés szociális képességek fejlesztése
- Ritmikus hangzásgyakorlatok testhangszerekkel és hangszerekkel: Testhangszerek ritmikus zenei megnyilvánulásokban
- Dobok, csörgők, megkülönböztetése, használata játékban, táncban- zenei képességek fejlesztése

Zenés játékok:

- Téri orientációt fejlesztő játékok
- Testsémát fejlesztő játékok
- Utánzó mozdulatok: figyelem, alkalmazkodó képesség, kognitív-és motorikus képességfejlesztés, térbeli tájékozódás, testséma fejlesztés, ellentétpárok különbségének megtapasztaltatása
- Mozgásos mondóka és- daltanítás: Verbális és zenei memória fejlesztése

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

mozgás segítségével

11.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - kreatív, alkotó tevékenységek

A gyermekek ábrázoló tevékenysége a vizuális nevelés legfontosabb megnyilvánulási formája. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. Az óvodások szívesen fejezik ki élményeiket, érzelmeiket, elképzeléseiket az ábrázolás eszközeivel.

A gyermek, alkotó tevékenysége a játékra épül, a játék egyik megnyilvánulási formája. A gyermek saját szintjén, saját elgondolásai alapján, saját élményeit alkotja újra. Ebben csak akkor segítünk, ha a gyermek elakad a megvalósítás folyamán. A gyermek mindig egy előző alkotásából építkeznek, alkot tovább. Ennek eredménye tükröződik későbbi alkotásaiban.

Fontos, hogy az alkotásra buzdítást jól kapcsoljuk spontán élethelyzetekhez, a csoport életét meghatározó élményekben gazdag eseményekhez. A tevékenységet az óvodai élet egész napjában folyamatosan szervezzük.

A spontán lehetőségek kihasználása mellett, óvodánkban a rajzolás, mintázás, kézi munka, mint tevékenység, kötetlen mikro csoportos és egyéni fejlesztés kereteiben belül történik.

A vizuális nevelés önmagában is összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézi munkát, a környezet alakítását (csoportszoba rendezése). Ezen technikák gyakorlása, pontosítása segíti a gyermeket abban, hogy „művei” kifejezőekké válhassanak, tükrözzék a világról szerzett ismereteiket, érzelmi megnyilvánulásait.

Az óvodai ábrázoló tevékenység szervezésében alapvető feladatunk egy elhatárolt hely biztosítása, ahol a nap folyamán bármikor, bárki szabad választása alapján ábrázoló tevékenységbe kezdhet.

Az óvodai rajzolás, mintázás, kézi munka célja:

- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően.
- Felhívni a gyermekek figyelmét a környező valóság esztétikai szépségeire, valamint arra, hogyan lehet ábrázolni-rajzolni, festeni, mintázni azokat az élményeket, tárgyakat, személyeket, jelenségeket, amelyek számunkra örömet okoznak, szépek, érdekesek, fontosak. Így fejlesztjük képi gondolkodásukat, hozzásegítjük őket az alkotás örömeinek megtapasztalására.
- A gyermekek megfigyelőképességének, szín- és formaérzékének, díszítőképességének, valamint az íráshoz szükséges speciális képességek fejlesztése, a képi-, plasztikai-konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása.
- Az ábrázolás és önkifejezés megszerettetése.

A célok elérése érdekében végzendő feladataink:

- A figyelem felkeltése a természetben és környezetünkben található szép iránt.
- Az érdeklődés felkeltése a színek, színharmóniák, formák iránt.
- A vizuális jelrendszer megismertetése (pont, vonal, színek, formák, folt).

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- A rajzkészség és kézügyesség fejlesztése, egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése, különböző anyagok és technikák megismertetésével.
- Sokféle lehetőség bemutatása a képi-térbeli megjelenítésre.
- Az íráshoz szükséges speciális képességek fejlesztése, kézmozgások finomítása (finommotorika fejlesztése), a helyes testtartás kialakítása, a vizuális percepció fejlesztése.
- Az önértékelési képesség kialakítása (tudjanak beszélni, véleményt formálni saját és társaik munkájáról).
- A gyermek figyelmének felhívása az esztétikus környezetre, annak megóvására, alakítására.

A fejlesztés tartalma 3-4 éves korban:

- Az ábrázolás anyagaival való ismerkedés közben –a firkálásból, gyurkálásból kibontakoztatva_ elsősorban a gyermekek élményeihez kapcsolódó egyénileg választott témák kifejezése.
- Az óvodai élet –gyermek számára fontos- mozzanatainak,a tevékenységi ágakban megfigyelt és feldolgozott jelenséges, témák ábrázolása emlékezet, megfigyelés alapján.
- A közös játékhoz, a dramatizáláshoz, bábozáshoz, építéshez szükséges eszközök, kellékek, alakalmi ajándéktárgyak együttes készítése, díszítése.
- A közvetlen óvodai csoport –csoportszoba- rendezésében, ünnepi díszítésében való együttes részvétel, önálló segítség.

Képalakítás fejlesztésére javasolt tevékenységek, lehetőségek:

- Firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyermekek kedve, érdeklődése szerint, emlékképeik, képzeletük nyomán.
- Emberalakok, a környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján, különböző cselekményes jelenetek, mese-vers megjelenítéseként.
- Tetszés szerinti színválasztás, színhasználat, gyönyörködés a szép szín együttesekben.
- Ábrázolás a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú képfelületen, változatos minőségű, fajtájú papírokon.
- Vonalakkal, színekkel képzett foltok használata.
- Vékonyabb-vastagabb vonalak, tagoltabb formák, részformák, színek, színfoltok alkalmazása, mindezek ritmusba rendezése a díszítésekben. Formák képzése vonalakkal, színfoltokkal.
- Tájékozódás a kép síkján, térviszonyok felismerése, jelzése.
- Képek készítése festéssel, rajzolással, ragasztással.
- Képalakítás spárga és fonaldarabkák textillapra applikálásával, tépéssel kialakított papírfoltok felragasztásával.
- Rajzolás puha ceruzával, zsírkrétával.
- Festés ecsettel, sokféle színű sűrűre oldott gombfestéssel, temperával. Színkeverés, új színek létrehozása. Az ecset kimosásának, a helyes vízhasználatnak a gyakorlása.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Rajzolás nagyobb felületre: homokba pálcával, színes krétával táblára, földre tett csomagolópapírra, udvaron, aszfalton.

Plasztikai munkák a mintázás fejlesztésére ajánlott tevékenységek, lehetőségek:

- Tetszés szerint különféle formák, tárgyak, anyagok gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal.
- Tapasztalatszerzés az anyagok tulajdonságairól, viselkedéséről: nyomhagyás, karcolhatóság, képlékenység.
- Anyagok formálása, formák alakíthatóságára vonatkozó tapasztalatszerzés: nyomkodva, gömbölyítve, sodorva, simítva, karcolva, gyúrva, tépve, ragasztva, stb.
- A konstruálás, az anyagok formálása során tapasztalják meg a gyermekek, hogy „miből, mit lehet csinálni”.
- Különféle természeti tárgyak gyűjtése az óvoda környékén, séta közben, kirándulások alkalmával. A gyűjtött tárgyak formáinak összehasonlítása más formákkal, szétválogatásuk, csoportosításuk szempontok szerint.
- Figurák, alakok mintázása, törekedve a formák tagolására, a főbb részformák érzékeltetésére, ábrázolására, díszítésére.
- Egyszerű ajándéktárgyak, játékok készítése szerkesztő-összerakó munkával, díszítések kézi munkával. Bábok díszletek készítése, ezek festése, összeszerelése.
- Ismerkedés különféle technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása (nyírás, tépés, hajtogatás, konstruálás, plasztikai formálás, stb.).

Építés:

- Különböző formák rakosgatása, sorakoztatása.
- Különféle anyagokból tárgyak, elemek felhasználásával kisebb-nagyobb méretű térbeli alakzatok építgetése, alakítása együttesen is.
- Téralkotó tevékenység a belső terekben, a gyermekek általa játék során kialakított térrészek berendezése a célnak megfelelően.
- Térbeli tapasztalatok, tájékozódás a dolgok térbeli helyzetei, a formák egymáshoz rendelésének egyszerű lehetőségei felől, soralkotás, ritmusképzés.
- Nagy térbeli alakzatok formálása a gyermekek közös, mozgásos játékaik során.

A fejlesztés tartalma 5-6-7 éves korban:

- A gyermekek saját élményeiknek, hozzájuk közel álló cselekményes témáknak, velük, vagy környezetükben történt eseményeknek, mesék, versek, dalok, történetek, elképzelt szereplőinek, jeleneteinek képi-plasztikai kifejezése.
- Közös játékaikhoz, más tevékenységekhez, dramatizáláshoz, bábozáshoz, társaik, szüleik megajándékozásához, környezetük szebbé tételéhez, játékeszközök, tárgyak, kellékek készítése. A szűkebb és tágabb környezet rendezése, alakítása, díszítése.
- Találkozás a népi hagyományokhoz kapcsolódó alkotásokkal, nemzetiségi kultúránk hagyományvilágával, tárgyival, eszközeivel.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Képalakítás, rajzolás, festés, kézi munka fejlesztésére javasolt tevékenységek, lehetőségek:

- Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése kisebb és nagyobb méretekben, élmények alapján, vagy elképzelés szerint.
- Rajzolás nagy méretben (együtt is) földre, aszfaltra.
- A környezetben található, a gyermekeknek kedves, számukra érdekes tárgyak, formák, jelenségek megfigyelése és emlékezet alapján egyéni, témába ágyazott megjelenítése.
- A rajzolt formák gazdagítása, díszítése a gyermekek által választott formákkal, színekkel, formaismétlésekkel.
- Mesék, történetek, események elképzelése, képi ábrázolása (különböző technikákkal és anyagokkal).
- Gombfesték, tempera használata. Színkeverések kipróbálása (először csak fehér színnel vegyítve), keveréssel előállított színekkel, az egyéni színkeverés érvényesítésével különböző kompozíciók (bábok, álarcok, díszletek) festése.

Plasztikai munkák, a mintázás, a kézi munka fejlesztésére javasolt tevékenységek, lehetőségek:

- Emberalakok, állatok, tárgyak mintázása, a legjellemzőbb forma, a legfőbb tagoltság érzékeltetésével. A mintázott figurák összerendezése különböző térbeli kompozícióba.
- Játékok, bábok, modellek, ajándékok, fenyődíszek készítése szerkesztő és konstruáló munkával, mintázással, szövessel, fonással. Díszítésük kézi munkával, a gyermekek által ismert eljárások önálló alkalmazásával.
- Változatos, képlékeny anyagok szerszámokkal való alakítása, formálása. A kézi munka és az ábrázolás technikáinak együttes alkalmazása.
- A formára és anyagismeretre vonatkozó tapasztalatszerzés, megfigyelés.

Építés:

- Nagyobb térben, nagyobb méretű elemekből búvóhelyek, házak, stb. építése.
- Hosszabb időn keresztül, közös munkával, gazdagodó formavilágú építmények építése.
- Különböző makettek építése és berendezése által alkotott modellekkel.
- Tájékozódás a térben, téralakítás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A vizuális megértés, befogadás megalapozása.
- A vizuális tapasztalat megerősítése.
- A vizuális jel és eszközrendszer megismertetése.
- A vizuális percepciók, taktilis ingerek fejlesztése, erősítése.
- Munkafogások, technikák megtanítása.
- Folyamatos lehetőség biztosítása az alkotó tevékenységhez.
- Képi gondolkodás, térformálás fejlesztése.
- Íráshoz szükséges mozgáskoordinációk alakítása.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Szervezési feladatok:

- A feltételek megteremtése az ábrázoló, konstruáló, építő tevékenységekhez (megfelelő hely, megfelelő minőségű eszközök, megfelelő fényviszonyok, oldott légkör).
- Aktívan vegyen részt a gyermekek alkotó tevékenységeiben.
- Vegye figyelembe az egyéni képességeket, egyéni fejlettségi szinteket, érdeklődést.
- Keltse fel a gyermek tevékenységvágyát.
- A tevékenységeket tudatosan tervezze meg.
- Gyermekmunkák elemzése a további fejlesztések céljából.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek meglehetősen biztossággal mozognak az őket körülvevő térben. Megértik e viszonylatokra vonatkozó kifejezéseket, maguk is használják azokat. Környezetük tárgyainak térbeli helyét képesek saját testükhöz viszonyítani.
- Bátrak, ötletesek a téralakításban.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, térbeli makettek rendezésében.
- Élményeik, elképzeléseik, képzeik megjelenítésében többnyire biztossággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák.
- Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- Síkbeli kompozícióikban törekszenek a képfelület betöltésére.
- Ismerik és egyéni ízlésük szerint alkalmazzák a képi kifejezőeszközöket (vékonyabb, vastagabb, vonalakat, színfoltokat, rajzolt, mintázott formákat).
- Látási-tapintási-mozgási tapasztalataik vannak a formák tulajdonságairól.
- Készítést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.
- A színekben örömet lelnek, színhasználatban bátrak, érvényesítik kedvelt színeiket.
- Képesek irányítással észrevenni a környezet és saját munkáik színhangulatát.
- Ismerik a színek sötét és világos árnyalatait.
- Önállóan (saját elképzeléseik alapján) díszítenek tárgyakat.
- Szívesen használják az alapvető technikai eljárásokat, eszközöket, anyagokat.
- Van tapasztalatuk ezek legfontosabb tulajdonságairól és használatuk módjáról.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű kellékeket, modelleket, maketteket.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- A munkák értékelése során szóbeli véleményt nyilvánítanak.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

11.5. Mozgás

„A szépség törvényei szerint megformált mozdulat nemcsak a külső hatásban harmonikus, hanem belső harmóniát is teremt, visszahat művelőjére testben és lélekben fejleszt.”

(Berczik Sára)

A gyermek alapvető tevékenységei közé tartozik a mozgás. Az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 3-7 éves gyermekek fejlődésében, mert leginkább a mozgás, a tevékenykedés által szereznek információkat a környezetükről. Az egészséges gyermek szeret csúszni-mászni, ugrándozi, futkározni, manipulálni, vagyis mozogni.

Az őt körülvevő felnőttektől függ, hogy megmarad-e természetes mozgáskedvük. Fontos a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szüksége és elégséges szabályok megtanítása.

A gyermekek napirendjét úgy alakítottuk ki, hogy az egész nap folyamán biztosítsuk számukra a mozgásos tevékenységek lehetőségét a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Külön tornaszobánk nincs, de könnyen mozgatható, mobil bútorainknak köszönhetően, bármikor nagyobb teret tudunk kialakítani a mozgásos tevékenységekhez.

Igyekszünk minél több időt a szabadban tölteni. Az udvaron sokoldalú mozgást fejlesztő játékokon, füves, homokos, betonos területen próbálhatják ki ügyességüket.

A beszoktatástól kezdődően lehetőséget teremtünk az együtt mozgásra, a mindennapos mozgással (10-15 perc).

A mozgásfejlesztés területei:

Mindennapos mozgás:

- 10-15 percnél nem hosszabb a tevékenység.
- Feladata a szervezet felfrissítése.

Szervezett mozgástevékenység:

- Heti egy alkalommal.
- Hosszabb idejű.
- A gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembevételével tervezzük és végezzük a gyakorlatokat, differenciált feladatokkal.

A mozgásfejlesztés hatása a gyermek fejlődésére:

- A mozgásos tevékenységek fejlesztik a gyermek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés).
- Elősegíti a harmonikus, összerendezett nagy és kismozgások kialakulását.
- Kedvezően hat a szervezet működésére, a növekedésre.
- Javítja a teherbíró- ellenálló képességet, a szervek teljesítőképességét.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Segíti az egészség megőrzését, az egészséges életmódra nevelést.
- Fejleszti a téri tájékozódó képességet.
- Fejleszti a személyiség akarati tényezőinek alakulását, az önfegyelem kialakulását.
- Fejleszti a figyelmet, a gondolkodást.

A mozgásfejlesztés feladatai:

A mozgásos tevékenységek során fejlesztjük a kondicionális képességeket, a koordinációs képességeket, a mozgékonyt, hajlékonyt.

A kondicionális képességek fejlesztésének feladatai:

- A test általános erejének növelése.
 - Terhelés nagyságának változtatása.
 - Mozgás végrehajtás gyorsaságának fokozása.
 - Ismétlések számának növelése (rövid ideig, közben aktív pihenés).
- A mozgás- és reakciógyorsaság növelése.

Csak alapos bemelegítés után végezhető, pihent állapotban.

 - Olyan mozgásokkal, amelyekben legalább a jártasság szintjén van.
 - Gyorsfutások (állórajtból), futóversenyek, ismétlések közben pihenés.
- Állóképesség növelése (alap, erő, gyorsasági, közben aktív pihenés).
 - Lassú, közepes tempójú futás.
 - Hosszabb kúszás, csúszás, mászás, nyuszi ugrás.
 - Hosszabb séták.

A koordinációs képességek fejlesztésének feladatai:

- Téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Kinesztetikus differenciáló képesség (mozgásérzékelés) fejlesztése.
- Reakcióképesség fejlesztése.
- Ritmusképesség fejlesztése.
- Egyensúlyérzék fejlesztése.
- Gyors koordináció kialakítása.
- Állóképességi koordináció kialakítása.

Mozgékonyt, hajlékonyt fejlesztése:

- Aktív mozgékonyt, hajlékonyt fejlesztése.
- Passzív mozgékonyt, hajlékonyt fejlesztése.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

A mozgásfejlesztés tartalmi elemei:

Szervezett mozgástevékenység:

3-4 évesek:

- Elsődleges feladat a nagymozgások fejlesztése, ekkor tökéletesedik a járás, a futás.
- Testséma fejlesztése, a testrészek megismerése, amely elengedhetetlenül szükséges az én-kép kialakulásához.
- Ismerkedés a téri irányokkal.
- A testrészek mozgásával, megérintésével, behatárolásával és megnevezésükkel, valamint a használatuk során szerzett tapasztalatokkal teljesedik ki a testtérképe.
- Megismerkednek különböző járás-, futás-, ugrás-, támasz-, és egyensúlygyakorlatokkal.
- Megismernek labdagyakorlatokat, játékos mozgásokat.
- Szem-kéz, szem-láb koordinációs gyakorlatok (labdajátékok, járások, futások vonalak, tornaszerek között).
- Az alaklátás, formaállandóság fejlesztése a különböző alakzatban végzett járás- és futás gyakorlatokkal.

5-6-7 évesek:

- A nagymozgások egyre pontosabb, koncentráltabb végrehajtása. A nagymozgások bővülnek különböző ugrásokkal, gurulóátfordulással, pontosabb szem-kéz, szem-láb koordinációt igénylő gyakorlatokkal (felugrások, célba ugrások, dobások).
- A térérzékelés további fejlesztése, egyensúlyozó játékokkal, változatos dobásokkal, vonalon történő eszközmozgatással.
- A kéz fogóizmainak erősítése támaszgyakorlatok és az eszközhasználat által.
- Terhelhetőségük nagyobb lesz: erejük, állóképességük, gyorsaságuk fejlődésével.
- A biztonságos mozgáshoz szükséges szabályok elsajátítása, megtanulnak alkalmazkodni egymás mozgásához, tapasztalatokat gyűjtenek az együttmozgás során.
- Közösségi érzés, önfegyelem, egészséges versenyszellem fejlesztése versenyjátékok alkalmazásával

Mindennapos mozgás:

Az időjárástól függően kinn, rossz időben a csoportszobában végezzük. A játék alapvető eszköze a megvalósításnak. Úgy állítjuk össze a néhány perc anyagát, hogy felfrissülést, edzést, igazi örömet jelentsen a gyermek számára.

A nap bármely részében és bárhol megszervezhető.

Játékidőben történő mozgásfejlesztés:

A játék során igyekszünk megfelelő körülményeket teremteni a mozgásra, a mozgásos játékok játszására.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

A szabadban többféle tornaszer áll a gyermekek rendelkezésére. Ezeken a szereken változatosan, önállóan gyakorolhatják a mozgásokat (mászás, függés, lengés, egyensúlyozás, ritmikus mozdulatok), amelyek elsősorban a nagymozgások fejlesztését szolgálják. A szereken korlátozás nélkül, bátorságuk szerint hagyjuk próbálkozni a gyermekeket, állandó felügyelet mellett. Ezen mozgások gyakorlásával biztonságosabban, balesetmentesen igazodnak el a térben, használják az eszközöket. A különböző talajú udvar is sok edzési lehetőséget biztosít a gyermekek számára.

Sokat tartózkodunk a szabadban, kinti érzékelő-észlelő játékok segítik a finommotorika fejlődését.

A csoportszobában végzett tevékenységek is sok lehetőséget rejtenek a finom motorikus, a szem-kéz koordinációs fejlesztésre (rajzolás, festés, gyurmázás, puzzle, gyöngyfűzés, hajtogatás).

Ezek gyakorlására az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A testi fejlődés biztosítása, a szervek, szervrendszerek funkcionális tulajdonságainak javítása. A vázizomzat sokoldalú, arányos erősítése, fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása.
- A gyermek számára példaértékű mozgáskultúra közvetítése.
- Testséma fejlesztése.
- Megfelelő feltételek biztosítása a mozgásos tevékenységekhez (hely, idő, eszközök).
- Az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vétele az éves és a heti tervezésben.
- Együttmozgás a gyermekekkel, a mozgás örömeinek közvetítése.

Szervezési feladatok:

- A megfelelő, biztonságos hely biztosítása a mozgásos tevékenységekhez.
- Életkoronként kiválasztott eszközök biztosítása.
- A differenciált fejlesztés biztosítása egyénre és korcsoportokra szabott feladatokkal.
- A tevékenység közben és után az aktív és passzív pihenés biztosítása.
- Játékos feladatok szervezése, a mozgáskedv felkeltése és fenntartása érdekében.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek teste arányosan fejlett, teherbírása fokozatos nő.
- Nagymozgásai harmonikusak, összerendezettek.
- Finommozgása kialakult.
- Mozgáskoordinációja fejlett, mozgás közben képes az irányváltatásra, az irányokat megnevezi.
- Egyensúlyérzéke kialakult, képes egy lábon állni, emelt magasságban, biztonságban járni.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Tud szökdelni fél és páros lábbal.
- Képes kisebb akadályokat átugrani.
- Labdát el tudja dobni különböző módokon (alsó, felső dobás, páros kézzel), képes elkapni, gurítani, célozni.
- Mozgása kitartó, igényli a mozgás lehetőségét.
- Mozgását szándékosan irányítja.
- Betartják a szabályokat, kialakul az egészséges versenyszellem.
- Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.

11.6. Külső világ tevékeny megismerése

„A természet hatalmas, az ember parányi. Ezért aztán az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel...
Itthon vagyok, s ha néha lábamhoz térdepel egy-egy bokor, nevét, virágát is tudom...”

(Dr. Szentgyörgyi Albert)

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés elősegíti, hogy a gyermekek az őket körülvevő közvetlen és a tágabb természeti-társadalmi környezetből olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat kialakításához nélkülözhetetlenek. Segíti a gyermekek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, (rendezését, felszínes ismereteik elmélyítését, rögzítését, részben újakkal való gyarapítását), fejleszti értelmi képességeiket (figyelmüket, megfigyelőképességüket, emlékezetüket, képzeletüket, gondolkodásukat, kifejezőkészségüket, beszédüket, ítélőképességüket, az összefüggések meglátását), pozitív viszonyulás kialakulását, a természeti, emberi, tárgyi környezethez.

A külső világ tevékeny megismerése során kialakulnak a gyermekekben a kulturált élet szokásai, az elfogadott és elvárt viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok. A környezet minél átfogóbb megismertetése által közvetítjük a gyermekek számára nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra-helysége jellemző néphagyományokat.

A cél megvalósítása érdekében végzett feladatok:

Mivel a környezet megismerésének óvodai feladatai részben a gyermek otthoni, óvodán kívüli tapasztalataira épülnek, meg kell ismernünk a gyermekek családi hátterét, szokásrendszerét, majd ezeket tudatosan felhasználjuk, beépítjük a fejlesztési programba.

Fontos feladatunk a természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelésben, hogy kisgyermek eleven élő, változásaiban mindig megújuló eredeti környezetben gyűjthesse élményekben gazdag tapasztalatait.

Sokféle tevékenység lehetőségének biztosításával, természetes élethelyzetek teremtésével elősegítjük, hogy a gyermekek maguk fedezhessék fel, figyelhessék meg

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

környezetük tárgyait, jelenségeit. Ezzel segítjük a gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének, megismerési vágyának felkeltését és elmélyítését. Lehetőséget teremtünk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidőzésére.

Nagy hangsúlyt fektetünk, a kulturált élet, a helyes viselkedés szokásainak, a természeti-társadalmi környezethez fűződő helyes érzelmi és erkölcsi viszony kialakítására.

A természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés csak komplex módon és az óvodai élet folyamatában valósítható meg.

A környezet és természetvédelem:

A gyermek a születésétől kezdve ismerkedik környezetével, s az ismeretszerzés folyamata végül egy környezetbarát életvitel kialakulását eredményezheti. Az óvodai nevelés során itt is figyelembe kell vennünk a családi nevelést, hiszen elsősorban a családok életvitele, mindennapjai határozzák meg a gyermek attitűdjét, szokásait, kommunikatív képességeit.

A gyermeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a környezettel, a természettel; csak ekkor várható el, hogy később felnőttként is szeressék és védjék a természetet.

A séták, kirándulások, természetbeli játékok után lehetőséget adunk a benti, nyugodt beszélgetésekre, játékokra, mesére a környezet titkairól, ezzel segítve a tapasztalatok feldolgozását. Az óvodás gyermeket minden tevékenységbe be lehet vonni játékosan, a mesék világán keresztül. A természet érdekességei mesében elmondva még jobban felkeltik a gyermek érdeklődését.

Különböző játékok, megfigyelések, kísérletek alkalmasak arra, hogy a gyermekek az óvónő vagy a szülő segítségével megismerkedjenek a talaj, a víz, a levegő fontosságával, védelmével.

Célunk, olyan gyermekeket nevelni, akik ismerik, szeretik és védik a természetet.

Az óvodapedagógus feladata:

- Építsünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira és mi magunk is biztosítsunk olyan jellegű élményeket, amelyek lehetővé teszik a gyermek számára a közeli és távolabbi környezetükben végbemenő folyamatok meglátását, illetve az azokban való tevékeny részvételt.
- Figyeljünk tudatosan a környezetre és a természetvédelemre, a gyermek természetszemléletének formálására.
- Építsünk be az óvodai életbe olyan hagyományokat, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét: ismerje meg szülőföldjét, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét és védelmét.
- A tevékenységekben alkalmazzunk differenciált szervezeti formákat, az egyéni fejlesztés lehetőségeit, különös tekintettel a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

A társadalmi és természeti környezet megismerésének tartalma:

A gyermekek rendelkezzenek a koruknak megfelelő ismeretekkel a **családról**:

- Adataikról (saját nevük, életkoruk, lakcímük, szülei neve, foglalkozása, testvéreik száma, neve);
- A családtagok egymáshoz való viszonyáról, kapcsolatáról, munkájáról, kötelességeiről, az együttélés tapasztalatairól;
- Legyenek tisztában a szeretet, a tisztelet, az együttérzés, az egymás iránt érdeklődés, segítő szándék fogalmával és próbálják erre alapozni mindennapi viselkedésüket a tágabb környezetükben is.

Testünk, testrészeink, érzékszerveink:

- folyamatos megfigyelése, önmaguk és mások jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulása, azonosítása.
- Testünk, testrészeink, érzékszerveink tisztán tartása, ápolása, védelme (folyamatos gyakorlás által), nagy jelentőséggel bír az egészségünk megőrzésében, a betegségek elleni védekezésben.
- Tapasztalataik alapján rögzítjük és bővítjük ismereteiket az orvos gyógyító munkájáról.

A közlekedésre nevelés:

- Fontos szempont a helyes viselkedés megalapozása a közlekedés során, az utcán, a tömegközlekedési eszközökön.
- Alapvető közlekedési szabályok megismertetése, a lehetőségek adta gyakorlati lehetőségek kihasználása.
- A közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, a gyalogátkelő jele és használata.
- Ismerjenek meg, különböző közlekedési eszközöket, azok funkcióját. (pl.: autóbusz-embereket szállít, teherautó-árut szállít)

Foglalkozások:

- Ismerjék szülei foglalkozását.
- Ismerkedjenek meg néhány alapvető foglalkozással, ha lehetséges tekintsék is meg.
- Tudják, hogy mire, miért van szükség.

Az évszakok, napok, napszakok:

- Folyamatos megfigyelésük, tapasztalatok gyűjtése, különböző összefüggések megláttatása.
- Az időjárás elemeinek változása, hatása környezetünkre (öltözködés, növények, állatok viselkedése).
- Az évszakra jellemző jegyek alakulása, a színek és fények megfigyelése a legegyszerűbb biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalásokra adnak lehetőséget.
- Alkalmat kínálunk és biztosítunk gyermekeink számára olyan szituációk árélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- A tapasztalatok, ismertek rendszerezése által megtanulják az évszakok nevét, jellemzőit, sorrendjét, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.

Növény- és állatvilág:

- Megismertetésük szorosan az évszakok megismerésével történik, a megfigyelések által.
- Az összefüggések megláttatása, a növény és állatvilágban végbemenő változások, alkalmazkodásuk, reakcióik, viselkedésük megfogalmazása.
- Tevékenyen részt vesznek a gyermekek az óvoda udvarán kialakított kertben, a növénytermesztésben és gondozásban, a csoportszobában az élősarok gondozásában.

3-4 éves korban:

- Az óvoda elfogadása, megszerettetése.
- Az óvoda közvetlen környezetének megismerése.
- A család tagjai.
- Testünk, önmagunk felismerése tükörben.
- Az évszakok szépségei, színeik, jelenségeik.
- Az időjárás és öltözködés összefüggései.
- Közvetlen környezetünkben található növények, állatok megismerése.

4-5 éves korban:

- Élményszerző séták az óvoda közelében.
- A családról szerzett ismeretek bővítése, szimulációs játékok.
- Testünk és testrészeink ismerete, testfogalom kialakítása, oldaliság kialakítása.
- Az évszakok: időjárás változásainak megfigyelése, összefüggések keresése az időjárás változása és az emberek, állatok életmódja között.
- Gyűjtőmunkák differenciálása.
- Közlekedés: személy és teherszállító járművek, gyalogos közlekedés szabályai.

5-6-7 éves korban:

- Megismertetjük a tágabb környezetet.
- Család: nemek és kor szerinti csoportosítás.
- Munka területei, eszközei.
- Testrészek pontos megnevezése, kézdominancia kialakítása, érzékszervek tudatos használata, ápolása, keresztcsatornák fejlesztése, szimulációs játékok tükör előtt.
- Évszakok: az emberek, növények, állatok alkalmazkodása az időjárás változásaihoz.
- Környezetszennyezés és környezetvédelem.
- Állatok csoportosítása különböző szempontok alapján (házi-vad, emlős-madár, növényevő-ragadozó).
- A közlekedés szabályainak alkalmazása, szárazföldi, vízi légi közlekedési eszközök ismerete.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Az óvodapedagógus feladata:

- A természeti és épített környezethez fűződő pozitív viszony közvetítése a gyermek és a szülők számára.
- A környezetbarát, harmonikus viselkedéshez szükséges készségek és jártasságok megalapozása.
- Hovatartozás érzésének alakítása, erősítése.

Szervezési feladatok:

- Megfelelő idő, hely, eszközök biztosítása a megismerési, megfigyelési, tapasztalatszerző folyamatokhoz.
- Séták, kirándulások szervezése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik teljes nevüket, tudják szüleik, testvéreik nevét, ismerik lakcímüket a szüleik foglalkozását.
- Eligazodnak az óvoda épületében, udvarán. Tudják társaik nevét, jelét, óvónőjüket, dajkájukat nevéen szólítják.
- Tevékenységeikkel, közreműködéseikkel hozzájárulnak az óvoda mindennapi életének, környezetének alakításához.
- A testrészeket, érzékszerveket felsorolják, értik tisztán tartásuk fontosságát, működésüket ismerik, igényesek testük tisztaságára.
- Ismerik az orvos gyógyító munkáját.
- Ismerik és alkalmazzák a legalapvetőbb és legfontosabb közlekedési szabályokat, igyekezne elkerülni a baleseteket, betartani a kulturált viselkedés szabályait közlekedés közben is.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, azok legfontosabb funkcióit.
- Ismerik az évszakokat, azok jellemző jegyeit.
- Ismerik a növény kifejezést, tudják, hogy a fejlődésük és az időjárás változásai között összefüggés van. Ismernek néhány növénygondozási munkafolyamatot.
- Az ismert állatokat csoportosítani tudják, különböző szempontok alapján. Ismerik az időjárás változásainak és az állatok életmódja közötti összefüggéseket. Felismerik az emberi gondoskodás fontosságát az állatok életében.
- Ismernek néphagyományokat, a falusi élet szokásait, a helyi szokásokat.
- Kialakul a takarékoság (energia, víz), a hulladékkezelés fogalma, a természetes anyagok használatának értéke.
- Megtanulja, értékelni és védeni az egyes környezeti elemeket, mint a talaj, víz, levegő, élővilág, település.
- Kialakulnak azok a szokások, magatartásformák, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják későbbi életvitelükben.

A környezet téri, mennyiségi és formai viszonyainak megismerése:

A környező valóság fontos jellemzői a formai, mennyiségi és téri viszonyok. A környezet változásainak megfigyelése el sem képzelhető matematikai alapismeretek

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

nélkül. Megismerése közben matematikai tapasztalatokhoz is jut a gyermek. Ezért a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

A gyermekek szívesen használják az eszüket, különösen, ha az örömet jelent számukra. Lételemük a játék, de annak minden formája magában hordozza a gondolkodás igényét.

A gyermek aktivitása kapcsolatban van vágyaival, szükségleteivel, a tevékenységek idevezethető motívumaival. A környező világ megismerése, birtokba vétele a gyermek életében igen korán jelentkező vágy. Mindaz, ami körülveszi, a matematika nyelvén is felfogható, megérthető. Erre építünk, amikor problémát jelentő élethelyzetek megteremtésével biztosítjuk a matematikai tapasztalatszerzést. A motiváció legfontosabb funkciója az érdeklődés felkeltése, az aktivitás fokozása, a figyelem tartósságának növelése, a gondolkodtatás, a jó teljesítményre serkentés.

Célunk: a minket körülvevő világ, téri, mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában és tevékenyen, a gyermekek igényeihez, ötleteihez, aktuális élményeihez igazodva.

A matematikai nevelés megvalósítása

Környezetünk téri, mennyiségi és formai viszonyainak tartalma:

- A gyermekek a természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok **összehasonlíthatók, szétválogathatók** tulajdonságaik szerint, illetve saját szempontok alapján.
- Megfelelő **ítéletek alkotása**, állítások megfogalmazása a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről. Igaz-hamis eldöntése.
- Végezzenek sorba rendezést megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok, illetve egyéb szempontok szerint. **Soralkotások, sorváltások** balról-jobbra, föntről-lefelé. Ismerkedjenek meg a sorba rendezett elemek helyével a sorban, a **sorszámokkal**.
- A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel. Tudjanak **számolni a 6-10-es számkörben**, a gyermekek és a csoport fejlettségének megfelelően, valamint a kis számok megszámlálás nélküli, összkép alapján történő észlelését, felismerését, megnevezését.
- Érzékeljék a **mennyiségek és a térbeli kiterjedés összefüggéseit** (a nagyobb nem mindig a több).
- Szerezzenek tapasztalatokat a **geometria** körében.
- Jussanak el az egyszerű **geometriai formák felismeréséig**, fejlettségüknek megfelelően.
- A gyermekek jól **tájékozódjanak a térben és a síkban** ábrázolt világban egyaránt.
- **Ismerjék a** téri viszonylatokat kifejező **névutókat**, használatukban gyakorlatra tegyenek szert (jártasság megszerzése).
- **Másoljanak síkban és térben**.
- Figyeljék meg a **rész-egész viszonyát**.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- *Tükörrel való tevékenységeik* során tegyenek szert élményekre, tapasztalatokra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, fejlesztése és kielégítése a szemléletesen észlelhető, alapvető matematikai összefüggések, változások, azonosságok, különbségek felfedeztetésével.
- Az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása, pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldására, a logikus gondolkodás megalapozása.
- A környezetünk téri, mennyiségi és formai viszonyainak megismerésére nevelés meghatározó szerepet kapjon a gyermekek képességeinek fejlesztésében is (tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség).
- Gazdag matematikai tapasztalat biztosításával, sok érdekes problémahelyzet létrehozásával aktivizáljuk a gyermekeket a logikus gondolkodásra, így oldjuk meg az előkészítés feladatát, alapozzuk meg a matematikai gondolkodást, ezzel tágabb lehetőségeit készítjük elő a későbbi matematikai megismerésnek.
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése által érzük el, hogy a matematikai jelenségek iránt fogékonyan, a matematika felé nyitott szemmel éljenek.
- Biztosítjuk, hogy érdekes, örömteli, élményt adó tevékenység legyen számukra a matematikai előkészítés. Ha a felvetett probléma érdekli őket, igyekeznek azt megoldani. Az érdeklődést mindaddig fenntartjuk, amíg rá nem jönnek a variációs lehetőségekre, a megoldásra. Így fejlesztve logikus gondolkodásukat, probléma felismerő és készségüket.
- A funkcióöröm és a megerősítés hatására sikerélményhez juttatjuk a gyermeket a cselekvésben és a gondolkodásban.

A tevékenység megvalósítását segítő játékok:

- Halmazalkotások a matematikai játékokban;
- Mennyiségek játékos összemérése, mérések;
- Játékok a természetes számokkal;
- Tájékozódás a valóság formavilágában;
- Tájékozódó játékok térben és síkban;

Szervezési feladatok:

- A gyermekek tevékenységének tudatos irányítása.
- A tevékenységek szervezésénél az egymásra épülés figyelembe vétele.
- Megfelelő körülmények kialakítása (léghő, hely, idő, eszközök).
- A szükséges játékok és eszközök elkészítése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szabadon és egy-egy kiemelt, megnevezett vagy felismert tulajdonság szerint. Az összehasonlítások megfogalmazása.
- Igaz-hamis ítéletek megállapítása.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban szereplő, összehasonlítást kifejező szavakat.
- Képesek jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerint a válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére, hibás sorozatok javítására.
- Megszámlálás nélkül átlátanak 0,1,2,3,4,5 tárgyat (különbéféle méretben, különféle elrendezésben).
- Tudnak tízig számolni.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással is (10-ig), az elemek különféleszíne, nagysága, elrendezése esetén is.
- Hosszúságot önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében is.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező, de színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Adott irányt mozgással tudnak követni, s értik térbeli mozgásukra, az irányok jelzésére használt alá, fölé, elé, mögé, mellé szavakat. Síkban is képesek értelmezni.
- Biztonsággal megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat.

11.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenységek (az önkiszolgálás, segítség az óvónőnek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások teljesítése, az elvállalt naposi munka, a környezet és növény-, állatgondozás).

A munka felelősséggel jár, a munka végzése közben a gyerekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről. Az óvodában a munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység. Elősegíti a kapcsolatok bensőségessé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelesség teljesítésének gyakorlása, az önértékelés és ezzel együtt a közösségi értékelés, az önbecsülés alakulása is.

A gyermek önállóságát elősegítő tevékenységek:

Önkiszolgálás (étkezés, öltözködés, a környezet rendjének megőrzése)

A gyermek a saját személyével kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével, a felnőtt segítségével ismerkedik meg (testápolás, öltözködés, holmijuk rendben tartása, óvása, kulturált étkezési szokások elsajátítása, saját személyükkel kapcsolatos igényesség).

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Naposság (közösségért végzett munka)

A naposság közösségi megbízatás. A naposságot 4 éves kortól lehet bevezetni. A naposi munka feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel.

4-5 éves korban a naposi munka sikere összefügg a kiválasztás módjával, a munka irányításával és értékelésével. Minden napos ismerje meg, hogy az egyes területeken mikor, milyen feladatai lesznek.

Az óvónő ossza meg a naposok között a munkát, beszélje meg velük, hogy ki, miért felelős. Segítse a gyermekeket a munka folyamatos ellátásában, acélszerű együttműködésben. Ismertesse meg velük az egyes munkafolyamatokat, azok részmozzanataival együtt. Az étkezéssel kapcsolatos teendőket a naposok maguk végezzék.

5-6-7 éveseknél a naposi munka megszervezése az előzőekhez hasonló, de már nagyobb önállósággal, felelősséggel látják el feladataikat.

Az óvónő fokozatosan bővítse az új tennivalók körét, miközben pontosan megismerteti a gyermekekkel, mit vár el tőlük, s hogy a feladatokat hogyan végezzék el. Az új feladatok kiosztása előtt beszélje meg, hogyan volna célszerű elosztani a munkát. Ezzel segítse elő, hogy maguk a gyermekek képesek legyenek munkájukat megosztani, napos társukkal együttműködni. Tanítsa meg a naposokat a segítségnyújtásra.

Alkalomszerű megbízások:

Az óvoda, a csoport életében vannak olyan munkafeladatok, amelyeket a gyermekek alkalomszerűen végeznek. Alkalomszerű munkának tekinthető a környezet rendjének biztosítása, segítség az óvónőnek, egymásnak és kisebbeknek, ajándékkészítés és egyéb megbízások.

3-4 évesek kezdetben az óvónővel együtt végezzék a munkát. Az óvónő hívja fel a gyermekek figyelmét az együttes munka előnyeire, mutassa meg az együttműködés lehetőségeit. Az ünnepekre való felkészülés során készítsenek az óvónővel kisebb tárgyakat, amelyeket ajándékba adhatnak, vagy a terem díszítésére használhatnak fel.

Az óvónő adjon minél több megbízatást a gyermekeknek, különösen a mozgékony, nehezen koncentráló gyermekeket lehet a megbízatásokkal érdeklődővé, aktívvá tenni. Kiemelt jelentősége van a közösen végzett munkának, a gyermekek közötti munkamegosztásnak és azoknak a munkáknak, amelyeket az egész csoport érdekében végeznek.

5-6-7 éves korban részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében, ötleteket adnak az óvónőnek és társaiknak. Virágot hoznak a vázába, vigyáznak a terem rendjére, felszólítás nélkül felveszik az elejtett papírdarabokat helyére teszik a kint felejtett eszközöket. Társaikkal együtt, meghatározott időközönként nagytakarítást végeznek a játéksarokban. Ünnepekre ajándékot készítenek. Segítik a kisebbeket és egymást az öltözködésben, a vetkőzésben. Minden olyan területen segítenek, hol erre szükség van.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Növény-és állatgondozás:

A növények és kisállatok gondozásával, életfeltételeik megteremtésével biztosítják növekedésüket, fejlődésüket, miközben átélik és megfigyelik a közreműködésük nyomán létrejövő változásokat.

A teremben és a kertben, az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: csíráztatás, hajtás, a veteményeskert gondozása, falevelek gyűjtése.

3-4 éveseknél a lehetőségeknek megfelelően az óvónő a növényeket a gyermekek előtt gondozza. A 4 évesek folyamatosan részt vehetnek a növények gondozásában. Legyen élősarok a csoportszobában, mivel az a gyermek tevékenységének és megfigyeléseinek egyik lehetősége. Legyenek benne különböző növények, oda kerüljenek a gyermekek által gyűjtött termések, magvak is, legyen benne valamilyen kisállat (pl.: hal).

A 4 évesek részt vesznek a magok elvetésében és kikelt növények gondozásában. Ősszel segítenek a lehullott levelek összegyűjtésében, testméretüknek megfelelő méretű szerszámok használatával. Az óvónővel együttműködve, folyamatosan gazdagítják, változtatják az élősarkot, az évszaknak megfelelően.

5-6-7 éveseknél az óvónő igyekezzék a növénygondozást úgy megszervezni és irányítani, hogy a gyermekek minél önállóbban láthassák el feladataikat. Állapítsák meg, mikor, milyen munkafolyamatot kell elvégezni. A gyermekek közösen és egyenként is gyűjtsenek különböző terméseket, kavicsokat. Az óvónő hívja fel a figyelmüket arra, hogy mit, hol és mikor gyűjthetnek. A gyűjtött terméseket, magvakat, egyéb növényi részeket meghatározott szemponts szerint csoportosítják és önállóan elhelyezik az élősarokban. Közreműködnek a falevelek összegereblyezésében. Folyamatosan részt vesznek a növények gondozásában, megállapítják az elvégzendő feladatok sorrendjét, indokolják egy-egy feladat elvégzésének szükségességét (pl.: öntözés).

Az óvodapedagógus feladatai:

- Pozitív példamutatás a munka jellegű tevékenységek során.
- Tevékenységek és tevékenységi sorok bemutatása.
- Folyamatos motiváció fenntartása.
- Megerősítő, pozitív értékelés.

Szervezési feladatok:

- Megfelelő hely, idő, eszközök biztosítása.
- Eszközök biztonságos használatának megtanítása.
- A baleset megelőzés feltételeinek biztosítása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A csoportszobát és környezetüket díszítik, rendjét fenntartják, átrendezik közös megbeszélés alapján.
- Részt vesznek a játékszerek tisztításában.
- A gyermekek a munkát örömmel és nagy önállósággal végzik.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Megtanulják az eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatot szereznek a munkaszervezésről, annak célszerű sorrendjéről.
- A munka elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Felelősséget éreznek a gondozásukra felvállalt növények, állatok fejlődéséért.
- Kialakul önbecsülésük, a közösségért végzett munka és az elismerések által.

11.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Pedagógiai értelemben a tanulás „az oktatás/nevelés során elsajátított ismeretek, jártasságok és készségek kialakulása, képességek kifejlesztése”.

A tanulásnak különböző megnyilvánulási formáit ismerjük. Úgy mint a motoros, a szenzoros és a verbális tanulás. Ahogy a gyermek nő és fejlődik, úgy lép egy magasabb lépcsőfokra a tanulásban. Az óvodás gyermekre elsősorban a motoros és a szenzoros tanulás a jellemző, míg óvodáskor végére a verbális tanulás válik hangsúlyosabbá.

A tanulást szándéka szerint is csoportosíthatjuk, hiszen létezik önkéntelen (nem szándékos) tanulás és szándékos tanulás. Ugyanúgy, mint a tanulás megnyilvánulási formáinál, itt is minőségi változás következik be az óvodába lépés és az óvodáskor vége között. Míg a kisgyermekre az önkéntelen tanulás a jellemző, addig az iskolába lépő gyermeknél már egyre inkább jelen van a szándékos bevézés, a szándékos tanulás.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre. A nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben és időkeretekben valósul meg.

Az óvodás alapvető tevékenysége a játék és a mozgás, amely a tanulás színhelye is egyben. A gyermek komplexen látja az őt körülvevő világot, így kapcsolódik össze a játék és a tanulás is. A gyermeket a kíváncsisága, tevékenységvágya ösztönzi tapasztalatszerzésre, cselekvésre és közben minden pillanatban újabb felfedezéseket tesz, tehát tanul. Az óvodai tanulás nemcsak a játékban jelentkezik. Komplex tevékenységek rendszerén keresztül jut el a gyermekhez, ami számára a világból megismerhető, megtapasztalható. Minden tanulási folyamat a játék motivációs bázisára épít, mert fontos, hogy a gyermek örömmel és önként vegyen részt a folyamatban.

A tanulás közben végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, a tapasztalatszerzés (a megtanulás), a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére. A tanulás a gyermekek világképének alakulását is befolyásolja. Hatására a gyermekek tapasztalatai rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

A tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására törekszünk, mert azok a tapasztalatok, amelyeket óvodáskorban szereznek, hatással vannak az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. A tanulás megvalósításában nem az ismeretek mennyisége, hanem a milyensége fontos számunkra. Alapelvünk, hogy inkább kevesebbet, de egyszerre több oldalról megközelítve kell a gyermekek számára az ismereteket közvetíteni, több érzékszervet igénylő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés módszereinek segítségével.

Az egyes tevékenységek alkalmával a gyermekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és személyi összetételű, kis csoportokkal foglalkozik az óvodapedagógus. A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált fejlesztés megvalósítására, a gyermekek egyéni fejlődési ütemének és sajátosságainak figyelembe vételére.

Minden gyermeket egyéni képességeinek megfelelő feladatok elé állítunk. A követelményeket az egyéni teljesítőképességekhez mérjük, mert a sikerélmény újabb cselekvésre ösztönöz, míg a kudarc letöri a gyermeket.

A tanulás irányításának általános elvei:

Az óvodában a gyermekek spontán, önkéntelen módon tanulnak, ezért az óvónő a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítja a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát. A gyermeket a tanulásban a kíváncsiság, az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat, a tevékenységi helyzet motiválja. Az óvónő a gyermekek kérdéseire, megjegyzéseire építve vezesse a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát. A tevékenységek szabad légköre, a gyermeki megnyilatkozások a biztosíték arra, hogy az óvónő megismerhesse a gyermekek érzelmeit, gondolkodásuknak, nyelvi fejlettségüknek szintjét. Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad. A játékos feladatmegoldások fokozzák a gyermekek érdeklődését, kitartását, fejlesztik gondolkodásukat. A játékoság, mint alapelv, a tanulás egész folyamatában érvényesüljön.

Az óvónővel, a társakkal való együttműködésben alakulnak közösségi tulajdonságaik. Új magatartásmódokat és viselkedési szokásokat sajátítanak el. A játékos tanulási folyamatban alakul ki a gyermek, tanuláshoz szükséges beállítódása, feladattudata.

Tehát a tanulás alapja az óvónő és a gyermekek egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az óvónő az előre eltervezett feladatok alapján a gyermekek részvételével, egyéni fejlettségükhöz és sajátosságaikhoz igazodva szervez és irányít.

Az óvónő biztosítja a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését. A tanulás irányítás a gyermekek folyamatos megfigyelésére épít. A tervezés fontos követelménye, hogy az újabb tapasztalatok és ismeretek szorosan kapcsolódjanak a már meglévőkhöz, tartalmuk fokozatosan mélyüljön, bővüljön.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

A tanulás megszervezése, lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzós minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- A spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- A gyermeki kérdésekre, az azokra adott válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés.
- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben megvalósuló tanulás.
- Komplexitás.

A kötetlenség a gyermekek önkéntes részvételét jelenti. A kötetlenség a kezdeményezés idejére is érvényes. Történhet a nap bármely szakában, amikor erre a nevelési helyzet és a gyermekek tevékenysége lehetőséget ad. A kötetlen tevékenységekben kötetlen az elhelyezkedés is, a gyermekek a legkülönbélebb módon foglalhatnak helyet. Az óvónő törekszik arra, hogy minél több tevékenység valósuljon meg az adott tárgy vagy jelenség természetes környezetében. A gyermekek érdeklődésüktől függően, menet közben is be- és kikapcsolódhatnak a tevékenységekbe.

Az egyéni munkaformában a gyermekek lehetőleg saját elképzelésük szerint, saját eszközeikkel, önállóan oldják meg a feladatokat. A mikro csoportos munkaformánál különösen a nagyok tanulják meg, hogy társaikkal együttműködve, egymást segítve vegyenek részt a tanulásban. A mikro csoportos munkaforma különösen alkalmas a társas kapcsolatok fejlesztésére. A tanulásban felhasznált eszközök kiválasztásánál (tárgyak, képek, munkaasztalok, stb.) törekszik az óvónő arra, hogy érdeklődésre, aktivitásra, a gondolkodási műveletek alkalmazására, a feladatban rejlő probléma felismerésére és megoldására ösztönözzenek.

A feladatok megvalósításának ajánlott módszerei:

3-4 éves korban a gyermekek az óvodába különböző tapasztalatokkal érkeznek. Nagyon fontos, hogy a tárgyakról, dolgokról minél több érzékszerv segítségével szerezzenek cselekvéses tapasztalatokat.

Egyénileg is legyen lehetőségük a témával kapcsolatban többféle cselekvésre, konkrét műveletekre, a környezettel való aktív ismerkedésre.

A gyermekeknek igen jó a mechanikus emlékezetük. Az emlékezés fejlesztésére alkalmat adnak az óvodai és otthoni élmények, élménybeszámolók. A képzelet fejlesztésére számtalan lehetőség adódik a nap során, ha a tevékenységhez, a kreatív tevékenységekhez az eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A lényeges és lényegtelen különválasztása, az alapvető gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, összehasonlítás) elemei már a kicsiknél is megjelennek.

A kötetlen tevékenység időtartama 4-5 percről, fokozatosan 10-15 percre növekedjen.

4 éves korban a gyermekek már jobban tudnak alkalmazkodni társaikhoz, az óvónőtől kapott feladatokat társaikkal együtt is végre tudják hajtani. Kezdenek

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

képesse válni mozgásuk, beszédük, figyelmük bizonyos fokú irányítására. A megfigyelés pontosságának, differenciáltságának fejlesztését jól szolgálhatja a tárgyak, jelenségek összehasonlítása, megkülönböztetése. A különböző helyzetekben megoldásra váró feladatok közben a gyermekek nemcsak új tapasztalatok, ismeretek szerzésére nyílik lehetőségük, hanem a meglévők alkalmazására, a változások, ok-okozati összefüggések felismerésére is.

Az emlékezés fejlesztését a tanulás folyamatához kapcsolódó apró otthoni megbízatások adásával is segítheti az óvónő.

A gondolkodás fejlődése megkívánja, egyúttal segíti is a beszéd fejlődését. Az óvónő fokozatosan érje el, hogy a gyermekek mondanivalójukat összefüggően, szívesen osszák meg a felnőttekkel, társaikkal. A kötetlen tevékenység időtartama 10-15 percről, 20-25 percre növekedhet.

5-6-7 éves korban a gyermekek már megadott szempontok szerint önálló megfigyeléseket végeznek. Az óvónő minél többször adjon módot hosszabb ideig tartó, folyamatos megfigyelésre. Tegye lehetővé, hogy a gyermekek a jelenségeket változásokban, fejlődésükben érzékeljék. Megfigyeléseik alapján a különböző összefüggések önálló felismerésére is nyújtson lehetőséget. Ebben a korban megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása is. Az óvónő itt már fokozottan segítse elő (páros és mikro csoportos munkaforma alkalmazásával) a gyermekek együttműködésének fejlődését.

A közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok megismerésére a tanulás során adódó lehetőségeket használja fel. A tevékenységek anyagának feldolgozása során használja fel egy-egy gyermek különösen széles körű tájékozottságát. Minél több gyermek, minél többször kapjon lehetőséget egyéni élményei, tapasztalatai elmondására. A tevékenységek időtartama fokozatosan, legfeljebb 30-35 percre emelkedhet.

Az óvodapedagógus feladata:

- A tapasztalás, ismeretszerzés iránti vágy felkeltése változatos tevékenységi formák felkínálásával.
- A differenciált egyén bánásmód tudatos alkalmazása.
- Megfigyelések segítségével a gyermekek ismereteinek, tájékozottságának felmérése, egyéni fejlesztési terv készítése, dokumentálása.
- Megfelelő tárgyi és személyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatásához, illetve a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásához.
- Megtervezi a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve a tevékenységeket.
- A szülőket folyamatosan és tárgyilagosan tájékoztatja a gyermekek fejlődéséről, kiemelkedő tehetségéről, illetőleg a retardációról.
- A tehetséges és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődéséről külön dokumentációt vezet.
- Megalapozza a gyermek, tanuláshoz (ismeretszerzéshez) való viszonyát, figyelembe véve a társadalom igényét „az élethosszig tartó” tanulásra.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

- Inkluzív nevelés megvalósítása, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (HH, HHH, SNI, BTM) érdekeinek figyelembe vételével.

Szervezési feladatok:

- A gyermek megfigyelése óvodába kerüléskor és a nevelési év kezdetekor.
- Fejlesztési terv készítése, szükség szerint.
- Olyan tevékenységek felkínálása, amelyek komplex módon mélyítik a gyermek ismereteit, tapasztalatait, fejlesztik képességeit, készségeit.
- Megfelelő körülmények, eszközök biztosítása a tapasztalatszerzéshez, a tevékenységekhez.
- Egymásra épülő tervezés (kis-, középső és nagycsoport).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- Megjelenik a verbális tanulás és fokozatosan felváltja a motoros és szenzoros tanulást.
- Megjelenik a szándékos bevésés, felidézés, tanulás.
- Kialakulóban van feladattudata, feladattartása

12. A nevelést segítő funkcionális eszközök

Játékok, játékeszközök	Speciális eszközök, játékok
<p>-Mozgásfejlődést segítő és mozgásigényt kielégítő játékok.</p> <p>-Építő, konstruáló játékok.</p> <p>-Szabályjátékok eszközei.</p> <p>-Dramatizáláshoz és bábozáshoz szükséges eszközök.</p> <p>-Ének-zene, énekes játékok eszközei.</p> <p>-Az anyanyelvfejlődésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei.</p> <p>-Képeskönyvek, mese-verskönyvek.</p> <p>-Értelmi képességet és kreativitást fejlesztő anyagok.</p> <p>-Vizuális tevékenységhez szükséges eszközök.</p> <p>-Természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését segítő eszközök.</p> <p>-Munka jellegű tevékenységekhez szükséges eszközök.</p> <p>-A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök (, magnetofon, cd-magnó, számítógép, diavetítő+vászon, hangszerek).</p>	<p>-Tükrök.</p> <p>-Logopédiai alapkészlet.</p> <p>-Különböző nyelvi és kommunikációs eszközök (vizuális, auditív).</p> <p>-Részképességek fejlesztéséhez szükséges eszközök, játékok (mozgás, testséma, percepció, anyanyelv, értelmi).</p>

13. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A kisgyermek az óvodáskor végére eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet. Erre a belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat együttesen teszi alkalmassá, amelynek eredményeként iskolaéretté válik.

Az iskolaérettségnek három fő kritériuma van:

Szomatikus fejlettség terén:

- A gyermek hatéves kora körül megtörténik az első alakváltozás, megváltoznak a testarányai, elkezdődik a fogváltás.
- Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció, a finom motorikus mozgása.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit szándékosan képes irányítani.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Mentális fejlettség terén:

- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolai életre.
- Folyamatosan fejlődnek a tanuláshoz szükséges képességei.
- Érzékelése, észlelése differenciálódik. Különösen fontos a téri észlelés fejlettsége, a vizuális, az akusztikus differenciáló képesség, a téri tájékozottság, a térbeli mozgásfejlettség, a testséma kialakulása.
- Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- A felismerés mellett egyre nagyobb szerepe van a felidézésnek.
- Megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és az átvitele.
- Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás.
- A gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni gondolatait, érzelmeit.
- Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat.
- Ismeri és alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait.
- Ismeri szűkebb környezetét, az ott élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás közötti összefüggéseket.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Kialakulóban vannak azok a szokások, magatartási formák, amelyek képessé teszik a társadalmi és természeti környezet megbecsülésére és megóvására.

Szociális fejlettség terén:

- Képes elfogadni az iskolai életet és tanítót.
- Képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermekekkel egyaránt.
- Képes alkalmazkodni a szabályokhoz, szükségletei kielégítését késleltetni tudja.
- Kialakulóban van a feladattudata, feladattartása.
- Egyre kitartóbbá válik, munkatempója, önállósága, önfegyelme fokozódik.

Fontos szempont, hogy a hátránnyal küzdő gyermekeket korrekciós fejlesztéssel – szükség esetén szakember bevonásával- tegyük képessé a tankötelezettségének teljesítésére. Segítsük a szülőt a megfelelő típusú iskola kiválasztásában információkkal, tanácsokkal.

Szavai Óvoda
7813, Szava, Kossuth Lajos u. 41.
OM 202688

Az óvodai nevelés végén megfelelő időben, „óvodai szakvélemény” kiadásával nyilatkozunk a gyerekek iskolaérettségéről.

A tanköteles gyermekeink (Kt.6.§) szüleit az iskolai beiratkozás szabályairól, módjáról (Kt.66.§), az önkormányzat által meghirdetett időszakban minden alkalommal tájékoztatjuk.

14. Legitimációs záradék

- 14.1. A nevelőtestület jóváhagyásának jegyzőkönyve*
- 14.2. A Szülői szervezet véleményezésének jegyzőkönyve*
- 14.3. A fenntartó jóváhagyásának jegyzőkönyve*